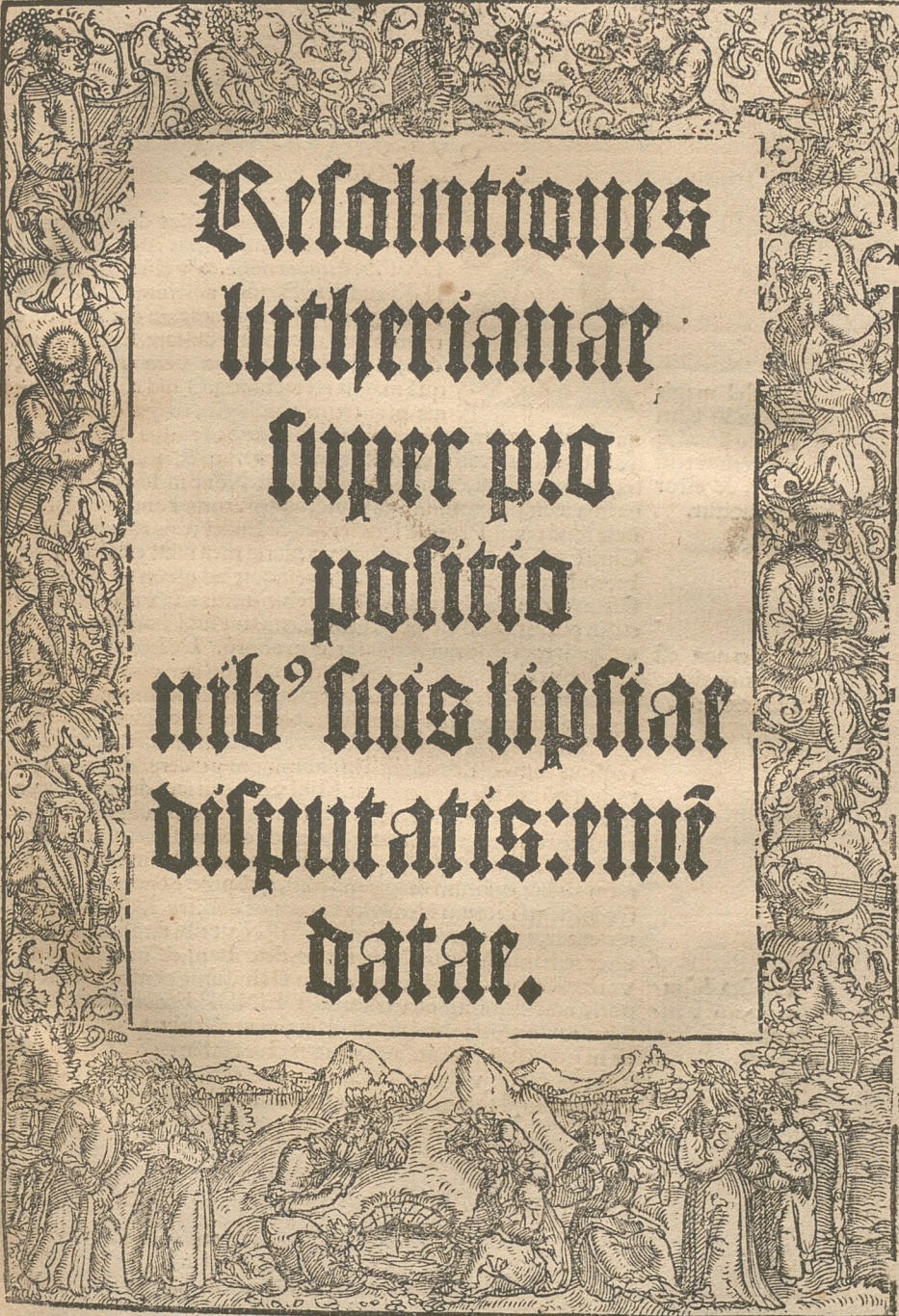

Georg 539

Georgs-B.

**Resolutiones
lutherianae
super pro
positio
nib⁹ suis lipsiae
disputatis: emē
datae.**

EPISTOLA LVTHERI,
IHEVS.
OPTIMO ET ERVDITO VIRO D. GEORGIO
SPALATINO, ILLVSTRISS. PRINCI-
PIS FRIDERICI SAXONIAE, ELEC-
TORIS IMPERII, EIVSDEM
QVE VICARII, ETC. A
LIBELLIS ET SA-
CRIS, SVO.S.

H

ISTORIAM famosæ huius disputationis, quam LIPSIAE habuimus: optime SPALATINÆ: cupis nosse. ea vel maxime causa, quod audieris Eccium nostrum, & Eccianæ factionis aliquot homines, iam diu & secure triumphare, encomiaque cantare. Ego sane gaudeo, & gratias ago, si tam vera est victoria, quàm magna est iactantia. Quid enim Christianis, præsertim theologis, magis optandum,

Nihil magis optandum Christiano homini, quam ut veritas triumphet, & error traducatur.

quàm ut veritas triumphet, error traducatur. Sed rursus, quâdo vni auditum est a seculo, hanc esse gloriam veram & stabilem, quæ seipsam prædicat, & ante tempus iactat. Nōne in hanc sunt proverbialia ædita: Encomium ante victoriam. rumor ante salutem. Deinde illud trivium, Propria laus sordet, & laudet te os alienum. Tum Christus, si gloriam meam quaero, gloria mea nihil est. Et proverbiorum autor Salomon, hæreditas (inquit) ad quam in principio festinatur, in fine benedictione carebit. Iustus enim (ut scriptura dicit) in principio non est iactator, sed accusator sui. Phariseus autem prius est laudator sui, simul accusator omnium aliorum. De Eccio nostro autem eo facilius credo, iactasse eum victorias, quo iam olim mihi est ingenium hominis perspectum, ut gloriæ miserimum mancipium, quod iam magis expertus sum, solere eum in disputatione magis criminari, quàm disputare, & more indoctorum declamatorum, tempus conuictis, & contumeliis hominum perdere. Ideo nihil mirum, si non nisi gloriam quaerat. Mihi vero, qui iam duos annos, patior multos eiusmodi victoriæ iactantissimos, & vanissimos gloriatores, rabidosque criminatores, deinde contempserim, nescio, quæ tara mihi intentata, pro minimo est, hanc eorum simulatam gloriam audire, quorum magis misereri, quàm pigere oporteat. Nam, si conscientia eorum idem gloriarentur, ne dubites, foris neque gloriarentur, neque criminarentur. TAMEN, ut tibi satisfaciam, breuiter rem ipsam, secundum veritatem describam, & ita describam, ut intelligere possis, disputationem illam, fuisse perditionem temporis, non inquisitionem veritatis. DEINDE, Eccium Eccianosque simulare in gloria aliud, & aliud sentire in conscientia. Nam, quantum in Eccio fuit, fere nullus scopus tactus est. Sin tactus est, non nisi notissimis, & vulgo proculcatis argumentis, certatum est. Nam deus nouit, quod totam istam conclusionum cohortem, multo acrius

Iustus non est iactator sui, sed accusator.

Lipsica disputatio, non veritatis inquisitionis, sed temporis perditio, extitit.

AD
& validius
runt, & ita
Eccius, vix
mauit vna
maniter fa
re velle vi
ficâ illam
latentem t
us amet, fa
ciana mod
cam, præf
riter, liber
ut dicitur,
mihi, sed i
diu, & in
chinari, nō
Academia
timi asser
ti homini
sue verbis
ciues, tam
minetur, l
aut max
qui vere
foelicitim
isset, ut p
splendid
re, omnia
studio ag
confiteor
inuidiam
græ) fate
IGI
onis (qua
Eccium,
Notario
in literis
ne Nota
in idē su
ti illusio
si iudic
sententi
hoc fœd
ces cert
odium
vilos iu

& validius nostri Vuittembergenses, duobus annis oppugnaerunt, & ita examinauerunt, vt ossa earum numerare licuerit. quas Eccius, vix in facie cutis leuiter perstrinxit, nisi qd multo fortius clamauit vna hora, qua nos integris duobus annis, ac gestibus immaniter fastuosis & gloriosis, etiam seipsum clamatorem superare velle visus est. His em moribus, sane quietis & tranquillis, pacificam illam, & in silentio ac mysterio profundissime quietissimeq; latentem theologia, quaesiuit hucusq; Ecciana modestia. Ita me deus amet, fateri cogor, nos esse victos clamore & gestu, hoc est Ecciana modestia, sic em ipse vocat. Verum, antequam rem ipsam dicam, praefabor & veniam petam, si homines quosda inuoluam pariter, libenter omisurus, si ipsi sese non inuoluissent sine causa. & vt dicitur, Neutrales & indifferentes habuissent vtrinq; ideo non mihi, sed sibi imputabunt, si tangatur & ipsi, quos par gloriae studium, & inueterata iam diu inuidia coegit, pro Eccio contra nos machinari, non bonas machinas, non sane omnes dico. Nam, sunt in ea Academia praedarissima, candidissimi, & rectorum studiorum optimi assertores, atq; hoc ipso tamen nomine alterius illius fermenti hominibus, velut sudas in oculis, & offendiculum a latere, vt Io. sue verbis dixerim. Sed & prudentissimus senatus, ornatissimiq; ciues, tam absunt ab hoc maligno ingenio, vt nemo magis abominetur, hoc peruersum & bonis literis inimicum genus. Omnium aut maxime laudandus est, illustrissimus Princeps dux Georgius, qui vere principali clementia & munificentia, nihil omisit, qd ad foelicissimum huius disputationis fructum facere possit, si talis fuisset, vt pura veritas, posthabita gloria, quaereretur, deniq; & sua splendidissima praesentia, id negotii dignatus est mirifice illustrare, omnia cauens & monens, vt modesta, & quaerenda veritatis studio agerentur. Nihil ergo optime huic vniuersitati me debere confiteor, quam omnem honorem, & omne officium, dumtaxat inuidiam quorundam (vt sunt res mortalium ex nulla parte integra) fateor mihi satis displicuisse.

IGITVR, haec est siue tragedia, siue comedia huius disputationis (qua Satyra potius dixeris) Primo ruptum est pactum, quo inter Eccium, & nos conuenerat, vt libere disputaretur, & excepta per Notarios, in publicum totius orbis iudicium ederentur, quemadmodum in literis vtrinq; editis legitur. Nam, voluit potius Eccius noster sine Notariis, meris & liberis clamoribus rem agi. Conenserunt in idem suae factionis viri, vbi hoc obrinere non potuerunt, ad aliam pacem illusionem itum est, scilicet, ne excepta per Notarios ederentur, nisi iudicibus nominatim & communiter electis oblata, accepissent sententiam. Additum est commentum, quo velut honestissimo titulo, hoc foedifragium apud idiotas ornaretur, videlicet, oportere iudices certos habere, quos si recusaremus, iam haberent, quo in odium vulgi nos traherent & iactarent. Nolle scilicet nos patrillos iudices, Ita solidissima veritas Eccii & Eccianorum, metuit

A

Ecciana modestia.

Laudant rectorum studio, Lipsicae Academiae, assertores.

Laus illustri principis Georgii.

Nihil mortali ex omni parte beatum.

Quid principio disputationis actum sit.

Additum commentum, quod apud idiotas foedifragium ornatur.

EPISTOLA LVTHERI,

luce & publicè, sibi scilicet optime conscia, quasi orbis & cuiusque optimi viri iudicium parum sit, quo recepta sunt tam multa, quæ olim sancti patres dixerunt, scripserunt, disputauerunt. Fecerunt ita forte, quod iudices fore sperarent eos, quos in vniuersitatibus passim contra nos, pro se stare sciebant, aut quod magis suspicor, quod Eccius meus conscius sibi non intellectæ a se scripturæ, latibulum huius conscientie hac ratione quæreret. Nam, & si est homo in literis humanis, & opinionibus scholasticis varie & copiose eruditus, tamen sacrarum literarum ego inanem inueni disputatorem, quod mihi pro modestia sua ignosceret, quia verum dico, & suo tempore probabo, vbi ea non suffecerint, quæ ipsemet in papyrum effudit, testimonia imperitiæ huius credibilia nimis. non quod mihi soli vendicem scripturarum sanctarum scientiam (sic enim me solet criminari, quando aliud quod dicat, non est ad manum) sed quod arbitrer me in sacris literis tantum versatum & exercitatum, vt de scholastici theologi scientia, qui sacras literas vix a limine salutauit, possim sine periculo pronuciare.

Eccii eruditio.

*Honestissima
cutissimaque
disputandi ratio,
quæ fit per præ-
sentates libros,*

ALTERA machina fuit, Carolo stadus noster secum liberos at tulerat. Cum sit honestissima disputandi & tutissima ratio, ex præsentibus libris loca ostendere, & dicta vel probare vel confutare, magno tumultu hoc Eccius noster detrectauit. Nam, videbatur cuiusdam compilatoris ingenio & opera fretus, multas cõsarcinas se autoritates s. patrum, studioque factionis suæ auxillis, ibi periculum erat, nec sicut aliquies cõuincebatur, ita semper cõuinceretur, male induxisse dicta patrum. Nam, cum præcedentia & sequentia non vidisset (nec enim veritas, vt dixi, quærebatur) ita illas aptauit ad propositum, vt nihil minus valeret ad propositum, nisi quod delectabar eum aliquando & risum miscere auditorio. Statuerunt ita pro Eccii voluntate, libros domi relinquendos esse, & solius memorie & lingue viribus, ac libertate disputandum. hoc est, quod optimi quidam dixerunt, hanc disputationem, non de veritate, sed de laude memorie & lingue, agitari. PRAETEX VIT tamen & hic Adam ille, folium fici pulcherrimum, quod sane nullus, nisi sit stipes, intelligat, videlicet, puerile & ridiculum esse, theologum e libris aut schædis disputare. Et mirum, quam blandum sibi vulgi murmur hoc ingenio inuenerunt, quod de his rebus iudicat, sicut de puerorum scholasticis exercitamentis, quasi non & Augu, contra Manicheos & Donatistas, collatis libris pugnauerit. Verum, veritate ille quærebat, non gloriam.

*B. Augustin⁹
contra Mani-
cheos & Do-
natistas, colla-
tis libris pug-
nauit.*

PRAETEREO, quod Eccio necesse fuit vltimum verbum cedere, siue opponeret, siue responderet, vt sic argumenta insoluta, facilius victoriã simularent. Tum, si alicui rei finiendæ dictus fuisset dies, liberum illi fuit hoc non obseruare, nos religiosos & obseruantes esse oportuit. Breuiter, qui pugnatu veneramus contra errores & hæreses, cum inuidia & vana gloria negotium habere coacti sumus, Nam, quod ad me pertinet, cum me tot concionibus, in

A
populo fab
eranso, v
sicu quic
ipsi, Carol
laba conf
Quin egre
ret, ne vic
to ea quæ
cõcessit, in
sententiã
re, schol
sentiret in
legisset, si
preolũ cõ
Bonau, &
næ homi
larent, cu
signis, me
factu. Na
celebrior
gasser, Pe
nos (qs v
& grã) cõ
nãr, qui d
ter cõuin
centiores
sentit. Na
asserueri
certe dicu
toriu fieri
re dictan
mare vo
Nec han
ea præpt
& Carol
goriu in
Constan
simile, d
Gregori
Scholasti
pro Scho
qua glori
nibus Sch
deliasti
mus Sch
eure sec

populo fabulā & sibilum faceret, ita volentibus suis squamis, libes
 transeo, vt qui nihil æque optarim, quā nois mei obliuionem. Nec
 sicuti quicq̃ promouerunt. nam velint, nolint, testari coguntur &
 ipsi, Caroloſtadii positiones domū saluas rediisse, nec vna vel syl-
 laba confutatas, quas etiam crudas deuorare Eccius statuerat.
 Quin egregius iste scholasticorū doctorum patronus, quo caue-
 ret, ne victus videretur, iter disputandū Protheum imitatus, subi-
 to ea quæ in principio magno impetu impugnat, in fine omnia
 cōcessit, immo affirmavit, tum præoccupans gloriatus est, qd̃ in
 sententiā suam Caroloſtadiū pertraxerit. audens etiam hoc dice-
 re, scholasticos doctores nunq̃ aliter docuisse & sapuisse. Qd̃ cū
 sentiret impudentius dici, quā audire possit quicunq̃ scholasticos
 legisset, sic sane temperavit, vt Scotum cum Scotistis suis, & Ca-
 preolū cū Thomistis suis cōstanter negaret, antiquiores Aristod,
 Bonau, & nescio q̃s autores allegans. Credo aut̃, qd̃ hæc lux fari-
 næ hominibus magnæ crud fuerint. & si risum miserrime simu-
 larent, cum ducem suū, tam fortiter aggressum certamen, relictis
 signis, mox senserūt (si tñ senserūt) desertorē exercitū, & trāsfugā
 factū. Nam, id Caroloſtadio satis erat, scholasticorū doctorū tres
 celebriores sectas fuisse ab Eccio eadē hora negatas, quas nisi ne-
 gasset, Pelagian⁹ Ingolſtadiū reuerſur⁹ erat. Certū est em̃, moder-
 nos (q̃s vocat) cū Schotistis & Thomistis, in hac re (id est, lib. arb.
 & grā) cōsentire, excepto vno Gregorio Ariminēse, quē oēs dam-
 nāt, qui & ipse eos Pelagianis deteriores esse, & recte, & efficaci-
 ter cōuincit. Is em̃ solus inter scholasticos, cōtra oēs scholasticos re-
 centiores, cum Caroloſtadio, id est Augustino & ap̃lo Paulo con-
 sentit. NAM, Pelagian⁹, & si sine gratia opus bonum fieri posse
 asseruerint, non tñ sine gratia cœlum obtineri dixerunt. Idem
 certe dicunt Scholastici, dum sine gratia opus bonum, sed nō meri-
 toriū fieri docent. Deinde super Pelagianos addunt, hoīem habe-
 re dictamen naturale rectæ rōnis, cui se possit naturaliter cōfor-
 mare volūtas, vbi Pelagian⁹ hoīem adiuuari per legē dei dixerūt.
 Nec hanc metam orpholin Ecciano ingenio alienā existimes, est in
 ea prōptissimus. Nam, hac die quidē cum Gregorio (vt dixi) sensit
 & Caroloſtadio. rursus, altera mecum cōgressus, eundem mihi Gre-
 goriū in eadē etiam materia negavit, p̃pter articulū Huss, Cōcilio
 Constantiensī damnatū. Ita vere mirificus est, & cui nō viderim
 similit̃, disputator Eccius, apud quē nihil sit vel periculi, vel vitii,
 Gregoriū Ariminē. sententiā cum d. Caroloſtadio cōtra omnes
 Scholasticos pugnantē, pro Scholasticis amplecti. eundem rursus
 pro Scholasticis eidem, in eadem re repudiare. Sic habes victoriā,
 qua gloriatur Eccius, gloriaturq̃ suū fermētū, qd̃ negatis fere om-
 nibus Scholasticis doctoribus (quos tutandos susceperant) cum Ec-
 clesiasticis consentiunt. SED ET NOS Vuittenbergæ scieba-
 mus Scholasticos doctores, si cum tenebris suis (id est, lumine na-
 turæ secundū Eccium) Aristotele negētur, posse cōuenire cum Ec-

Caroloſtadii
 positiones, sal-
 uæ domum rē
 dierunt.

Oēs Moderni
 de libero arbi-
 trio idem sen-
 tiunt cū Scho-
 tistis & Tho-
 præter Greg.
 Ariminēsem,
 qui Augu. &
 Paulo accedit.

EPISTOLA LVTHERI,

Ratio negādi,
& per negatio
nem concordā
di, qua vsq̄ est
Eccius.

Congressus
Eccii cum Lu
thero.

Nullum opus
bonū fieri po
test ante gra
tiam.

Infusa gra
tia, poenitētiā
incipiens, timo
rē seruilem cō
mouet, simul
operans timo
rem filialem.

Indulgentias
non esse contē
nēdas, neq̄ tū
in eis fidendū.

clesiasticis. Verum, hanc negandi rationem, & per negationem concordandi Vuittembergæ ignorantem, Lipsiæ didicimus, quā & tibi & oibus qui volunt, ecce libenter cōtem facimus. PRIMVM, vt in exordio disputationis, alicuius dicta fortiter impugnes, protestatus etiam per publicas schædas, te contra nouā doctrinā pro veritate fidei, & honore sanctæ ecclesiæ pugnaturū, ita vt mōtes parturire putentur, tamē in negotio sensim & subdole cedens, ne quis te vicium sentiat, idem constanter affirmes, & simul vicisse glorieris. Deinde, multa cōfidentia fingendū tibi est, nullū eorum qui adfunt, habere, vel memoriā, vel sensum cōtem, vt libere quæras dicere, te ab initio ita sensisse, & hanc non nouam, sed veterem esse doctrinā, nihil moratus interim, si amiseris totum exercitum doctorum, quos defendere proposueras. Atq̄ hic quidem est modus & euentus Caroloftadianæ & Eccianæ disputationis.

POST hęc mecum cōgressus est, de primatu Rho, potestatis de purgatorio, de indulgentiis, de poenitentia, de potestate absoluedi cuiuslibet sacerdotis. In quibus omnibus quid fecerim, suo videbitur die. Nam de me partius mihi dicendum est, ne mihi precofiam. Interim hoc dico, qđ de poenitentia & purgatorio ipse penegno, quārum differimus. Nam, poenitentiam incipere ab amore iustitiæ, laudabile quidem esse, sed non necessariū voluit, qđ ego omnino necessariū assero vsq̄ adhuc, cū ante gratiā (quæ est charitas) non possit fieri vllum opus bonum, vt ipsemet concesserat. Causa dissidii mihi visa est, qđ ille multis autoritatibus inductis, poenitentiam a timore etiam seruili incipi cōtenderit, vel ignorans vel dissimulans, qđ seruilis timor, in hac vita non penitus tollitur. Ideo etiam infusa gratia, quæ incipit poenitentiam, timorem seruilem cōmouet, simul operans timorem filialem, cum sint opera dei terribilia, dum viuificaturus occidit &c. An autē animæ essent certe de salute, & gratia in eis augetur, dixi me nescire, iuxta disputationem meam in resolutorio. necdum ipse demonstrauit contrarium. Ita adhuc mediā pendet sententiā.

DE INDVLGENTIIS pene concordamus, quæ & prope in risum abierunt. siquidem, & ipse palam in vulgus quoq̄ cōcōnatus est, Nō esse quidem eas cōtemnendas, nec tamen in eis fidendum. quo modo si fuisset per indulgētiarios prædicatæ, nec Martini nomen hodie vllus forte nosset. Sed, & in seipsis iam diu corruissent, morientibus præ fame cōmissariis, si populus nouisset nō esse in eas fidendum. Itaq̄, quā ego fore putabam summā disputationis, & rem omnium periculosisimā, adeo sine negotio cōfecim, vt nihil fere segnius tractauerimus. immo, nunq̄ infelici, & miserius habuerunt indulgentiæ. QVARE satis tutus mansit sermo meus de indulgentiis vernaculus, cum his quæ in resolutorio, & contra Syluestrum in hanc rem scripsi. Licet vel more suo, vel iussu fermenti sui, non potuerit eum irreprensibilem relinquere, tamen qđ deciperem homines verbis meis, & vitam nouam &

crucem, qu
theologus
tis, in hoc
sed lumen
tores, du
præsume
& traduce

PRC
li, qui me
& nescio
schedulas
stipendia
suis impu
pore reb
isse in hac
Sufficit m
iudicio in

DE
tum hon
hil repug
to vel iu
summa f
aut obed
celo reg
cōtra ius
no vtrū
ret, inuen
sententiā
pletius f
lium in
IAM

oues me
minus a
git ad cō
contrari
nata. Hi
re inuid
dius. v
turus pe
tus thec

C
Aphric
nō rect
intelle
ram ha
ci, deino

crucem, quam a deo requiri in peccatore, dixeram. tam profundus
theologus non intellexit, includere omne genus mali, etiam mor-
tis, in hoc mundo. Nec mirum, quia non scripturas, nec tropos eius,
sed lumen naturae Aristotelem, & illuminatos eodem lumine doc-
tores, dumtaxat legit. Et tamen velut Moab arrogantissimus, plus
presumens quam posset, omnia quae unquam dixissem calumniari
& traducere conabatur.

PROINDE miror, quid nunc dicturi facturique sint fratres il-
li, qui me passim apud principes, & ubique terrarum, haereticum,
& nescio quae nominibus criminati sunt, propter indulgentias, tum
schedulas satis amplas disputationis contrarias, magno (ut dicitur)
stipendio, alienoque studio paratas, inuulgant, & Christi populi
suis impudentibus imposturis, & in anima seduxerunt, & in cor-
pore rebus suis spoliauerunt, cum videant causam istam ita frigu-
isse in hac disputatione, quam inferno ardentiorum esse voluerunt.
Sufficit mihi quod summa causae cecidit in foelice LIPSIA, & omni
iudicio indulgentiae, clamatoresque earum, ridiculum fuerunt.

DE PRIMATU Rho, ecclesiae acriter certatum est, ego prima-
tum honoris non negavi, nec potestatis dedi, saltem iure diuino, ni-
hil repugnaturus, immo constanter confessurus ac defensusurus, si fac-
to vel iure humano eum habeat. Nihil enim minus quero, quam ne a
summa sede sanctorum, Petri & Pauli, vlla causa quisquam recedat,
aut obedientiam debitam subtrahat. Solum, ne tot sanctos patres in
caelo regnantes, qui in oriente viuentes, sub Rho, sede non fuerunt,
contra ius diuinum egisse concedam. ILLE CONTRA, iure diui-
no utrumque conatus asserere, cum multas auctoritates patrum conue-
ret, inuentum tandem est, eos ambiguos & varios esse, in alteram
sententiam aliquam videri inclinasse, quantum pro me robustius & locu-
pletius sentirent. praesertim, ubi id agunt ex animo, ut euange-
lium interpretentur.

IAM illud Matth. xvi. Tu es Petrus. Item illud Ioan. Pasce
oues meas. Et sequere me. Item confirmata fratres tuos, & non nulla
minus ad rem, quam haec, facientia, cum non vigerent, tandem con-
fugit ad concilium Constantiam. plena fiducia, quod esset illic determinatum
contrarium, & sententia mea inter articulos Huss. & Vicleff da-
nata. Hic rotas immoratus anhelabat, quo poterat odiosius moue-
re inuidiam, quia aliud non habuit, quo suo fermento palparet blan-
dus, ubi enim defecit in iure diuino, cucurrit ad ius humanum, proba-
turus per ipsum ius diuinum, neque sic tamen rideri oportuit, quanta
tus theologus tentaret.

CVI ego duo concilia antiquiora & celebriora, Nicenum &
Africanum, contra unum opposui, deinde, & ipsum Constantiense
non recte fuisse ab ipso, & fermento nequitiae (cui tum seruiebat)
intellectum. Nicenum enim concilium decreuit Rho, pon, debere cu-
ram habere ecclesiarum suburbanarum, sicut Alexandrinum Aegypti
et deinde Episcopos, non ut modo ex vrbe emptis palliis & potesta-

Indulgentiarum
fratres, Christi
populum, & in
anima, & in
corpore sedux-
erunt.

De primatu
Rho, ecclesiae.

Vbi Ecclesiam in
iure diuino de-
fecit, ad humanum
confugit.

Nicenum concilium
quid decre-
uerit de Rho,
ponti.

EPISTOLA LV THERI,

te, sed per vicinos Epōs ordinādos esse, vt lib. Eccle. hist. x. scribit. HIC vero anguilla ista aiebat, hoc vt fieret, permissū esse a Rho, pōtificibus, fingens (vt solet) ex capite p̄prio glossas nouas, quasi nō impiūssime & hæreticissime fecissent, tam Rho, pōtifices, quā Nicenū Conciliū, si vel statuerent, vel permitterēt, qd̄ esset contra ius diuinū. NAM, si est ius diuinū, Rho, pontificē oīa in oībus ecclēsiis posse, nō est in eius potestate permittere contrariū, vel vna hora fieri, nec in Concilii p̄tate contrariū, aut de Rho, pontifice, vt inferiore suo disponere, aut diuersum, aut aliud statuere, nō magis certe, quā in p̄tate eius sit, permittere aut statuere stupra & adulteria licere. Ita fiebat, vt miser Rho manā potestatis tutor & patronus, primatum hunc tueri non posset, nisi blasphemaret, tum sacratissimū Nicenum Concilium, tum ipsos pontifices, dum eos soluisse ius diuinum asseruit. Quid est hæreticum, & blasphemū, si hæc Ecclesia modestia non est hæresis & blasphemia, sed sic loqui debet, qui loquitur vt hominibus placeat.

Vide quid sequatur ex eo, si illud est ius diuinū, Rho, pōtificem cuncta in omnibus ecclē. posse,

Aphricani Concilii statutū de Rho, pont.

Eccius disputator gloriæ aut dissimulus.

Glossa ad modum ridiculosa.

Solutio Ecclē. ad Nicenū & Aphricanum Conciliū, ei obiecta per Lutherum.

Nō oēs articuli Constantiæ damnati, sunt hæretici.

IAM cum Cōciliū Aphricanū, vt habetur dist. xcix. c. prime, prohibuisset Rho, pontificē appellari vniuersalē pontificem, dicens in hunc modū. Vniuersalis atit pōtifex, nec Rhomanus appellet. hic sibi tēperauit quidē a blasphemia, nō dicens, qd̄ contra ius diuinum aliud permissum, aut statutum sit, sed glossam certe tanto theologo dignam effinxit, quā non ponerem, nisi eam scirem gloriæ audissimū disputatori satisfacere, & gloriā absolutam ei parere. DIXIT em̄, & si Rho, pontifex nō sit appellādus vniuersalis pōtifex, tamen appellari debet vniuersalis ecclēsiæ pontifex. Rīsum quæso teneas amice, sine suum fermentū ridere, nemo em̄ dignū rideat ad tam insignem glossam. Ego glorior me tot expensis, nō frustra Lipsiæ moratū, saltem hoc didicisse, Non est vniuersalis, est tamen vniuersalis ecclēsiæ Ep̄us. non est forte etiam Moguntinus, est tamen Moguntinæ ecclēsiæ Ep̄iscopus.

HAEC ad mea duo Cōcilia ille opposuit. Nam, Nicenū per verbū, permisit, Aphricanū per nomen, ecclēsiæ, soluit. adeo facile est Magistris nostris eximiis magnas quæstiones soluere, & etiā Conciliorū autoritati detrahere, qua tamen mirum est, quā soleat alios strenue ad hæresim adigere. Nunc vide, an ego melius vel peius, ad suum vnicū responderim. CERTVM est, nō oēs articulos Constantiæ damnatos, esse hæreticos, sicut temerarie & impudenter latrabat Eccius, quod probo euidenter. PRIMVM, ex ipsius Concilii verbis, quæ sic habent, quidā ex eis sunt notorie hæretici, quidā erronei, alii blasphemī, alii temerarij & seditiosi, alii piarum aurū offensiuī. Hæc ibi. Nonne clarum est, hæc verba esse eorū, quos hæreticæ prauitatis inquisitores vocamus, q̄s in eo Concilio apparet tyrannidē obtinuisse: nam, horū: pene alia nō est vox, quā hæc. ISTA, p̄positio est hæretica, ista scandalosa, ista seditiosa, ista offensiuā, vel certe Sp̄m sanctū nimito præsentem, illis ludentibus aut dormitantibus vigilasse, vt coacti sint oīno im-

AI
prudentes,
eos, nec erro
si dixissent
neos, simul
aut fuga. N
temerarios
fensiuē loq
dio, alios ha
erroneos, s
quis trium
care. & si f
offendant,
tas esset te
hunc vnu
dñm omni
temere dic
Thomista
Pauli & A
aut bonu
articuli a c
dam Chri
aut est bo
iuxta euan
fenduntur
Aut, si est
tra laudab
cilio dispu
licū, nec se
rendum f
q̄d Boem
concilio c
nus sit, ha
gium est
nere. sicut
CLARE
reticum,
probari,
Constan
& hæret
hi prom
tos dece
turas fac
cogitant
diam al
mox hæ
do, & te

prudentes, propria voce testari, se quosdam damnasse, nec hæreticos, nec erroneos, ac per hoc catholicos, Christianos, & veros. Nā, si dixissent sine discretionē, omnes esse & hæreticos, simul & erroneos, simul temerarios, simul offensiuos, non pareret veritati locus aut fuga. Nunc ipsi discernunt hæreticos ab erroneis, & ab vtrisque temerarios & seditiosos. Dicam ergo, quid ad me, si temere & offensiue loquar, modo vere & catholice loquar. Tuo te vrgeo gladio, alios hæreticos dicis, vt quos in fidem peccasse certum sit. alios erroneos, forte, qui in mores & statuta hoim peccent. Iam de reliquis triumphamus, eos neq; in fidem, neq; in statuta morum peccare. & si forte teneras auriculas, veritatis impatiētes, mordacius offendant, sufficit qd sint fideles & veri. semper ita fuit, qd veritas esset temeraria, mordax, seditiosa, & offensiua. Ita ego credo hunc vnum esse offensiuorū, Rho, pōtificem non esse iure diuino, dñm omnium in potestate. Quid em atrocius offendit? quid magis temere dici hodie, & a multis annis potuit? Ita & ille in auribus Thomistarū offensiuus est, quē Gregorii Ariminensis esse, immo Pauli & Augusti, supra esse dixi. oēm scilicet actum hominis esse, aut bonum, aut malum. Ego quidem rogabā mihi donari, ne oēs articuli a concilio damnati dicerentur, sed ab aliquo Thomista qd. dan Christianissimos intrulos. vt est iste, Omnis actus hominis aut est bonus, aut malus, sicut omnis arbor aut est bona, aut mala iuxta euangelium. sed noluit, verum, quid ad me qd Thomista offenduntur veritate? sufficit qd sit neq; hæreticus, neq; erroneus. Aut, si est hæreticus & damnatus, iam quid Eccius faciet, qui contra laudabile illud cōcilium Constantiense, pro laudabili eodē concilio disputans, cōcessit Carolo stadīo, ipsum esse verum & catholicū, nec scholasticos doctores aliter sapuisse, vt dixi supra. O horrendum facin⁹, qd Eccio ecclēsiæ sanctæ patrono sit intolerabile, qd Boemorū & hæreticorū (vt eius verbis tonem) patronus cum concilio cōtra conciliū sentit. & vt cum suis doctoribus Christianus sit, hæreticus efficitur. Sed, vt dixi, Eccianæ modestiæ priuilegium est, sibi ipsi libere dissentire, & in re eadem cōtradictoria tenere. sicut & Viennæ se fecisse testatur, & forte etiam Bononiæ. CLARET ergo, conciliū Constañ. nō contra me pugnare, nec hæreticum, nec erroneum, immo catholicū & veracē ex eodem me probari, vt sic stet concordia cum Niceno & Africano cōcilio, & Constantiensi. Qd autē hæc nō vidit Eccius & sua farina, deinde, & hæreticę prauitatis inquisitores, in causa videtur esse, qd omnes hi promptiores ad contumeliam hæretici obprobrii sunt, quā tantos deceat populorū magistrōs. & hac cecitate percussi, sicut scripturas sacras, & sanctos patres legunt, ita & omnia alia. hoc est, nō cogitant quā bene, & quā diligēter, sed ad quantū odium & inuidiam aliorū legant. IDEO, quicquid alienū a suo sensu audierint, mox hæreticum quoq; affirmant, suam iuxta & oscitantia in legēdo, & temeritatem in iudicando, oibus ludibrio exponentes.

B

Verget aditerfarium proprio ipsius gladio.

Veritas semper temeraria, mordax, seditiosa, et offensiua est.

Omnis actus humanus, aut est bonus, aut est malus.

Priuilegiū est Eccianæ modestiæ, in eadem re contradictoria tenere.

Conciliorū concordia.

Quicquid a sensu Eccii, & suæ farine alienū est, hæreticū affirmant.

EPISTOLA LVTHERI,

DEINDE, si nō placet ista Conciliorū cōcordia, & pertinaciter mihi Constantien. vnū contra duo obtendatur, iam nō difficile mihi erit statuere, vtrius autoritas debeat pponderare. Nam, cū Conciliū possit errare, potius Cōstantiense, quā Nicenū & Aphricanū errasse cōfitear, qđ hęc longe felicitius quā illud processerint & egerint, ac iam diu sacris Euangeliis etiā prę cæteris Cōciliis, comparata sint. præsertim Nicenum, ad quā gloriam Cōstantiense necdum peruenit, & in hoc imitabor nouissimū Rhomanū Cōcilium, in quo Basiliense damnatū est, & Cōstantiense qđ passum, non parua suę autoritatis detrimēta, dum papam supra Cōcilium esse sanxit, cuius contrarium in Cōstantiensi definitum est. Atq; ita inuicem sese reprobantia Concilia, interim satis nos tuos reddunt, & liberos, ad contradicendum vtriusq; quæ em̄ sibi dissident, cui conuenient; atq; hęc latius, deo dante, cum Eccius in publicum se dedit.

VERVM, quando, vt dixi, hac disputatione magis tempus est perditum, quā veritas quęstita, volo propositionum mearum resolutiones in lucem dare, confusus, maiorem cognitionis fructū hinc prouenturum, quā si bis septies ad hunc modum disputetur. Quare, si cui videar errare, age, confutet errorem, si odit, aut reuertiore doceat, si diligit. Habes mi chariss. Spalatine, historiam ferre totam. nam, si qua alia non dixi, ad reuerentiam vniuersitatis Lipsen. mihi clarissime, non dixi, ne regis IDVMEAE offā ad cineres redigerem. quāq; nisi scirem hoc meis peccatis debitū, satis indigne ferrem, me tam sterilibus negotiis occupari, de indulgentiis, primatu, & priuilegiis, aliisq; ad salutem nihil necessariis rebus, quibus ab optimis nostro seculo studiis auocor indignabundus. NAM, vt illustriss. Princeps dux Georgius, prudentissime ambos nos verberans, dixit, siue hoc sit iure diuino, siue humano, Rho. pontifex est, & manet summus pontifex. ita vere dixit, & non leuiter, inutilem hanc nostram disputationem, insigni hac modestia taxauit.

PERSVASVS vero sum, vbi hęc viderit Eccius meus, Ecclianaq; factio, statim vociferaturos esse, non seruasse me fœdus, nec cōuentioni paruisse, vbi cautū est, ne disputatio inuulgetur ante decretum iudicū. Quasi vero vllum pactū nobis vnq; seruauerint ipsi. Respondeo tamē, me cōuenisse, ne per nos disputatio euulgetur ea, quæ manu Notariorum excepta est, cætera vero extemplaria, sicut permittebatur quilibet, sibi eadem colligendi potestas, quis prohibebit ne edant; Sed esto, nec ipsa edantur, meum Notarii exemplar non edetur, pulchre ita seruato pacto. Verū, ne præterea scriberem, non pepigi. immo, palam protestatus sum, cū iniquioribus nostram libertatem conditionibus vexarent, ne præsumerent me taciturnum, itaq; nolo tacere. Sed finge me ita pepigisse, rogo, vter primo soluit pactum; Nōne Eccius, qui, vt audio: am pullos & iniquissimis literis, etiam illustriss. Principem, & pa-

Vtrius Conci-
lii autoritas
maioris sit pō-
deris.

Quæ sibi dissi-
dent, cui conue-
nient;

Offa regis Idu-
meæ.

Scoma ducis
Georgii.

Disputationis
fœdus.

Quisnam pri-
mo disputatio-
nis pactū sol-
uerit.

ET
tronum no-
niar) corru-
sens, quasi
arrogari in-
fenderin
tam sacrum
timo prin-
bit & loq-
num ista
talem, tan-
ri nihil pu-
tationes s-
cupidos fr-
mira char-
generibu-
re pactum
re, qui no-
la sua ger-
um digni-
gere poss-
seruanda
vt nocea-

INT
logistria
hac dispu-
gru, aliu-
nendam
cem gra-
licet non
vtrunq;
bus dilig-
amoris,
cipiis fer-
impleue-
triumph-
Marte,
Carolof-
sine gra-
hęc, Lil-
quitati.

SIN
tiæ ex h-
esse ad-
niam el-
mini di-
sputati-

tronum nostrum (quem suæ factioni stupidissimæ similem som-
niar) corrumpere molitus est, pessima de me, quantum potuit, recen-
sens, quasi negassem s. patrum, simul omnium sententias, mihi soli
arrogari scripturæ intelligentiã, Cõcilia negari, hæreticos de-
fenderim. his em̄ mendaciis, homo ille purus & sanctus theologus,
tam sacrum & venerabile caput ausus est tentare, & me coram op-
timo principe, tam egregie cõmendare. Quid ad alios putas, scri-
bit & loquitur (sine scilicet pacti violatione) quia nostrum patro-
num ista scribit: Aut quid apud æmulos meos verum dicit, qui ad
talem, tam prudentem, tam formidabilis iudicii principem, menti-
ri nihil pudet. AVDIO deniq; conlasse eum quasdam interpre-
tationes super articulis quibusdam, mihi per inquietos, & mali sui
cupidos fraterculos impostis, atq; iterum me coram magnatibus
mira charitate, Manicheum, Hussitam, Videfistam, & necio quor-
generibus hæreticum descripsisse, sic solet Ecciana modestia serua-
re pactum, verum, hanc suam insaniam, mihi facile est contemne-
re, qui norim hominis ferme totam suppellectilem. Atq; vbi il-
la sua genimina in manus meas venerint, spero, quod Eccium me-
um digne & magnifice tractare possim, si qua tandem via intelli-
gere possit, quid sit multa pacisci, & nihil seruare, & tamen ab aliis
seruanda exoptulare, atq; his omnibus aliud nihil quærere, quã
vt noceat, & veritatem conculcet.

INTERIM mihi sufficit, qd carnifex illa conscientiarum theo-
logistria, cui totum debeo, quod mea conscientia patitur, cecidit in
hac disputatione. Nam prius didiceram, meritum aliud esse con-
gruū, aliud condigni, facere hominem posse quod in se est, ad obti-
nendam gratiam, posse remouere obicem, posse non ponere obi-
cem gratiæ, posse implere præcepta dei, quo ad substantiam facti,
licet non ad intentionem præcipientis, liberum arbitrium posse in
vtrunq; contradictoriorum, voluntatem posse ex puris naturali-
bus diligere deum super omnia, posse ex naturalibus haberi actum
amoris, amicitia, & id genus mōstra, quæ pro primis ferme prin-
cipiis feruntur Scholasticæ theologiæ, & omnium libros & aures
impleuerunt. At nunchi omnes errores, sub Ecciano præsidio, &
triumphabundis signis, satis strenue ceciderunt, sine vilo ferme
Marte, conterriti ad solum conspectum duarum propositionum
Carolo stadii, quarum prior hæc Augustini. Liberum arbitrium
sine gratia nihil valet, nisi ad peccandum. Posterior Ambrosii
hæc, Liberum arbitrium sine gratia, tanto citius propinquat ini-
quitati, quanto fortius intenderit actioni.

SIMILIA Trophea & spolia, retulerunt ferme & indulgen-
tiæ ex hac pugna, quas non mitiore (vt garrunt) sententia vtilis
esse admisi, sed vtilis solum pigris & stertentibus, ceterum insa-
niam esse defendi, si quis eas bonas & vtilis esse Christiano ho-
mini dixerit. Hæc in quã, mihi interim satis sunt euenisse ex hac di-
sputatione, quæ ideo recitavi, vt iactantiam gloriosam Eccianæ

B ij

Conflavit Ec-
cius nonnullas
interpretatio-
nes, super qui-
busdam articu-
lis, quib? Lu-
therum hæreti-
cis nois asserto
re inculcabat.

Carnifex illa
cõscientiarum
theologistria,
in disputatione
cecidit.

Duæ propositi-
ones Carolo-
stadii de lib. ar-
bitrio.

Quid sentiat
Lutherus de in-
dulgentiis,

EPISTOLA LVTHERI,

hæresis aliquantulū iuuarem. Cætera, vbi hæc quispiam eorum impetierit, fortasse dabit dominus in lucem venire.

Eccit excusatio
aduersus Phi-
lippum Mel.

VIDISSE te credo Eccit excusationem aduersus Philippum nostrum, satis dignam Ecciano genio, in qua homini etiã in sacris scriis, terq; q̄terq; oibus Eccis doctiori, deniq; & sordidæ illi? Eccianæ theologiæ nõ ignaro, opprobrat pro magno vitio grammaticâ p̄fessionē. Tam recto sunt iudicio Magistri illi nostri eximii, vt eruditionē meriantur secundū qualificationes suas, & inanes titulos. Conatus est & eundem mihi inuidiosum reddere, dum mihi & ingeniū & eruditionem, nescio quantā tribuit. Nam, vt hoc etiam scias, me q̄q; nõ nihil gloriæ retulisse ex disputatione ista. Tribuit mihi Eccius eruditionē. Tribuunt & Lipsenses, adeo (quãtum fama coepi) vt nisi Eccio subsidiarias opes successissent ipsi, fateantur Eccium a me fuisse prostratū. Atq; ita victoria iam ab Eccio in Lipsenses incipit migrare. Rursus, dicitur illum magnificum contẽptorē, Lipsenses habuisse pro bonis quidē hoibus, sed in quibus longe plura sperasset, & se solū oia fecisse. ITA vides nouam quandã Iliada & Aeneida illos cantare, & me saltem Hectora & Turnum arbitrari, quo illum Achillem & Aeneam statuunt, nisi q̄d in hoc victoria fluctuat, an suis id Eccius præstiterit, an Lipsensium viribus & copiis. Certum est, ipsum solū semper clamasse, illos autē semper tacuisse. putas ne magnas me illis debere gratias? Sed redeo ad Philippum, quē tantū abest, vt vllus Eccius mihi reddere possit inuidiosum, vt in omni mea professione, nihil dum antiquitus Philippi calculo, cuius vnus iudiciū & autoritas, mihi stant pro multis milibus sordidorū Ecciorū. Neq; me pudet, & si magistrū artiū, philosophiæ, & theologiæ, & omnibus pene Eccit titulis insignem, si hui? mihi grāmatistæ dissenserit ingeniū, meo sensu cedere. q̄d & sapius feci, & cotidie facio, ob diuinū donum, q̄d deus in hoc fictile vasculū. Eccio quidem cõtemptibile) larga benedictione infudit. Philippū non laudo, creatura est dei, & nihil, sed opus dei mei in ipso vëneror. Nec Eccium vitupero, sed crassas istas seminandæ discordiæ, & inuidiæ concitandæ varicias, toto corde detestor abominorq;. quas neq; frequentiores, neq; maligniores vsquã vidi quã in Eccio, quibus & pene totius nostræ disputationis farraginem fermentauit. nam hac vna sola pene re pessima, potens est Eccius ad rem theologicam. ONOS PROS LYRAN. Sed iam ad resolutiones accedo, tu interim cura, vt illustriss. Principi Eccium cõmendes, sicut te ipsum cõmēdãri meruit, quanq̄ nihil hoc officio sit opus, apud tantū Principem. Vale Vuitenbergæ M.D.XIX. Assumptionis Marianæ.

Animus &
amor Lutheri
erga Philip.

Diuinum in
Philippo do-
num.

ONOS PROS
LYRAN.

purge

ISTA
manus, a
dicunt: m
quæ his o

PR
orbem, q
veniam
obsecro,
ecclesia h
ru vides.

omittan
lavit, &
lavit, sal
inuicem

TVS v
nauit, &
ctuntq;
sit omni

nicq;, cur
dixi, cur
voler, n

CEDA
euangel
Mosi se
bæ & p

culum o
si super
xiiij per
spes eiu
quã fac
se agere

CONCLUSIO PRIMA.

Otidie peccat omnis homo, sed,
& cotidie pœnitet, docente Chri-
sto, pœnitentiam agite. excepto
vno nouo quodam iusto, qui
pœnitentia non indiget, cum etiam
palmites fructiferos cotidie
purget agricola cœlestis.

ISTA conclusio pendet ex eo fundamēto, qđ omnis actus hu-
manus, aut est bonus aut malus, nec datur actus neuter, seu: vt illi
dicunt: moraliter bonus. ideo primum mihi sunt amolenda duo,
quæ his opponi solent.

PRIMUM, est autoritas scholæ omnium fere theologorum per
orbem, qui contra sentiunt. his quæq̄ omnem debeam reuerentiã,
veniam ramē mihi dabunt, qđ eis diuinas literas præfero. Quare
obsecro, si cui displiceo, nō mihi statim opponat. Tu solus sapias, &
ecclesia hucusq̄ sine te errauit, nec tot capita videre potuerunt, qđ
tu vides. atq; his similibus suasionibus mecum expostulet. vt em-
omittam, qđ per asinam quæq; locutus est deus, qđ prophetam ce-
lavit, & Samueli puero ostendit, qđ sacerdoti Israelis Heli nō reue-
lavit, saltem suo exemplo mansuescant, & qđ ipsi sibi mutuo &
inuicem cōcedunt, mihi quoq; permittant. SVRREXIT SCO-
TVS vnus homo, & oim scholarū & doctorū opiniones impug-
navit, & præualuit. Idem fecit OCCAM, fecerunt & multi alii, sa-
ctuntq; vsq; in præsentem diem. & cum singulis eorum liberum
sit omnibus contradicere, cur ergo vnus hac gratia priores de-
niq; cum & ego in aliis multis sententiis, sine quarrela oibus cōtra
dixi, cur in hac vna nouam legem patior: itaq; rogo attendat, qui
volet, nō quis, aut contra quos, sed quid, & contra quæ dicam.
CEDAT respectus personarū, quas deus nō accipit. legimus in
euangelio præcipiente Christo, scribas & phariseos in cathedra
Mosi sedentes audiēdos esse, non quia personæ essent: id est, scri-
bæ & pharisei: sed quia Moysen docerent. Alioquin, cum sit iam se-
culum corruptissimū, temporaq; periculosissima, in procliu erit,
si superbia & cōtemptu ceperimus agere, vt incurramus in illud ps
xiiij periculū. CONSILIVM inopis confundistis, quoniã dominus
spes eius est. quare memores inuicem, qđ omnes sumus homines,
quã facile sit errare, quã raro & difficile cōtingat vera sapere, & rec-
te agere, cōmuni studio veritatem quæramus, potius quam in-

B iij

Verba, quæ
imperiti Lu-
thero opponit
Deus quæ
per asinā locu-
tus est.

Scotus.

Occam;

Attende non
quis, aut cōtra
quos, sed quid
& contra quæ
dicat.

Nostrū seculū
corruptissimū,
temporq; pe-
riculosissima.

PRIMAE CONCLVSIONIS,

uicem solo gloriae, aut sensus proprii tuendi studio, mordeamus, & consumamus.

SECVNDVM, qd mihi obiicitur, qd hic articulus in Constantiensi Concilio est inter articulos Hufi, expressisse danatus. hic si non mox sileo & reuoco, continent aures, & impetu facto, ignem mihi minatur, neq; em dignatur hic vlla mora vel excusationis. Sed obsecro, est ne is modus veritatem querendi, statim obstruere os querenti veritatis? Et ubi est, qd Petro precipiente, ratio reddenda est omni posceti? DEINDE, Nonne Concilia saepius errauerunt? Nonne Cyprianus cum toti? Africane Episcopi habito Concilio, errauit etiam in articulo grauissimo fidei, de virtute baptismatis? & quid mirum, si hodie quod Concilium non omnia attingat, quam sumus in tempore longe frigidiore, quam Cyprianus? Et, vt plane & libere dicam quod sentio, credo me theologum esse Christianum, & in regno veritatis viuere, ideo me debitorem esse, non modo affirmandae veritatis, sed etiam asserendae, & defendendae, seu per sanguinem, seu per mortem.

Non est verus mos veritatem querendi, os obstruere querentis ipsam.

Liber vult esse Lutherus, nec vllius, aut Concilii, aut vniuersitatis, aut pontificis auctoritate captiuus.

Laus est impiis displicuisse.

Plus credendum est vni priuato fideli, si meliorem habet rationem, quam aut Concilio, aut papae.

Contraria aliquid quam ab ecclesia damnata.

Non sunt damnanda scripturae verba, propter cuiuscumque falsam intelligentiam.

PROINDE, volo liber esse, & nullius, seu Concilii, seu potestatis, seu vniuersitatis, seu pontificis auctoritate captiuus fieri. quin confidenter confitear, quicquid verum videro, siue hoc sit a catholico, siue haeretico assertum, siue probatum, siue reprobatum fuerit, a quocumque Concilio.

NEC verebor etiam ipsam inuidiam, quae me haereticorum patronum forte criminabitur. Quod sciam veritati cum inuidia nihil esse commertii, sicut dicit Sapiens. vi. Nec cum inuidia tabescente iter habebis, quam talis homo non erit particeps sapientiae. Quid ergo ad me, quod mendax inuidia me criminatur? laus est impiis displicuisse. DISPLICENT & mihi haeretici. Sed quam hodie nullo opprobrio sophistae magis insanit, faciunt vt pene apud haereticos, sola reliqua sit ecclesia catholica Christi. Haereticos inquam, non qui sunt, sed qui illorum furore appellantur.

ET sequar in hoc meo proposito, iuris peritorum quod diffinitionem (ne solus & temere id facere existimer) dicit enim Panor. de elect. c. significasti, plus credendum vni priuato fideli, quam toti Concilio, aut papae, si meliorem habeat auctoritatem, vel rationem. Si haec vera sunt, cur non liceat vtriusque non audeam tentare, si vnus meliorem ostendere possim auctoritatem, quam Concilium.

ITAQUE de Conciliis videamus. Nonne oibus notum est, contraria aliquid fuisse damnata ab ecclesia, velut illa, deus facit malum, deus non facit malum? Quamquam ego nescio, an ecclesia fuerit, quae haec damnauit. Nam, ecclesia non habet potestatem danandi, expressam sententiam sacrae scripturae, etiam ad verbum in textu positam. Nam illa, deus facit malum, expresse ponitur Isa. xlii. & Amos iij. & multis aliis locis. Nec quicquam facit, quod dicitur propter haereticorum falsam intelligentiam esse damnata. Non sunt damnanda scripturae verba, propter cuiuscumque falsam intelligentiam. Alioquin, damnandum erit propter Arrianos & illud, pater maior me est,

Immo tota ortae sunt. C simplex C da inquisit sanguine m ipse quocq; uerlam fac phe mortu librū hære

ITA i eraria. Pri ego veriffi autoritas est vna R per vniue ciliū, qd il bet aliam R ho, ecclē vera sunt, ticulū loa fias. Nam clesias, & (quod est esse infra clesiae aut pam vel Episcopu scopum M scres, qua maller im nec debet & ecclē su no iure su Atq; ita nasse, au SEI fia, id qu pam scilic se confir totum B rem Cos Constan Concilio DEN Concilio decreta,

Immo tota scriptura dānanda erit, & sola, cū e nulla alia hæresis ortæ sint. Quid autē infanti? isto p̄sumi pōt. Absit em̄, vt pius & simplex Christianus, q̄cūq; in sacris l̄ris recte didicerit, q̄d vbi in q̄s dā inquisitores impegerit, quorū pedes veloces ad effundendum sanguinem, cogatur, p̄pter aliorū falsam intelligentiā damnatam, ipse quoq; damnare. Nam, hac ratione vīam faciemus, semel vniuersam sacris literis auctoritatem cōuellendi, & surgent oim blasphemorum impiissimū illi blasphematores, qui dicunt, Bibliam esse librū hæreticorū, Christianos oportere aliis libris, scz doctorū, se

ITA inuenio & in Cōstantiensi Cōcilio, duo cō- (se tueri. Duo contraria eraria. Primū, determinatū illi c̄, Conciliū esse supra papam. q̄d inuenta in Cō- ego verissimū iudico. Nam, & b. Hierony. ad Enagrium dicit. Si stantiensi Con- autoritas quæritur, maior est orbis vrbe, q̄d tota ecclesia maior cilio, est vna Rhomana ecclesia. Atq; ita, Rhomana ecclesia, non est su- per vniuersalem totam ecclesiam. Sed contra, tota ecclesia (& Con- ciliū, q̄d illam representat) super Rhō, ecclesiam, sicut super quāli- bet aliam particularem. Totum quoq; maius est sua parte, cum Rhō, ecclesia pars sit totius ecclesie vniuersalis. QVOD si hæc vera sunt, apparet Conciliū Cōstantiense male damnasse hunc ar- ticulū Ioannis Huss, Papa non est iure diuino super omnes eccle- sias. Nam, si Rhō, ecclesia & papa, est iure diuino super omnes ec- clesias, & super Conciliū, contra ius diuinum determinatū est (quod est impiissimum & hæreticum) papam & Rhō, ecclesiam esse infra Conciliū, & totam ecclesiam. quia non est in manu ec- clesie aut Concilii, ius diuinum infringere. Ideoq; non potuit pa- pam vel deponere vel constituere. An credis passurum Episcopum Lugdunensem, sese deponi vel constitui, per Epi- scopum Moguntinum, si iure diuino se superiorem Moguntino sciret, quantumlibet meritis fuerit: immo, non id pati deberet, nisi mallet impius & hæreticus esse. Ita Rhō, Episcopus, non potest, nec debet pati se a Concilio regi & statui, si est super Conciliū & ecclesiam iure diuino. eius enim est regere, non regi, qui diui- no iure superior est.

Atq; ita patet, Cōstantiense Cōciliū, aut articulū Huss, male dā- nasse, aut cōtra ius diuinū impie determinasse & egisse.

SED VLTRA vide Spiritu sancti præsentiam in eccle- sia, id quod in Cōstantiensi Concilio determinatum est, pa- pam scilicet, esse infra Conciliū & Ecclesiam, ac per Basilien- se confirmatum, iam nouissimo Rhō, Concilio est reprobatum, & totum Basiliense abrogatum, atq; statutum, papam esse superio- rem Concilio. Quid hic dicemus: necesse est aut Rhomanum, aut Cōstantiense Conciliū hæreticum esse, si non licet a decretis Conciliorum recedere.

DENIQ; VE, via iam nobis facta est, eneruandi auctoritatem Conciliorū, & libere cōtradiciendi eorū gestis, ac iudicandi eorum decreta. Nam, vt dicūt, si in vno articulo errasse deprehendit, iam

Articulus Io. Huss, in Cō- stantiensi Con- cilio damnat⁹.

Non est in manu ecclesie aut Concilii, ius diuinum in- fringere.

Eius, qui est iure diuino su- perior, est regere, & nō regi.

mordea

us in Con- us. hic si nō- nem mihi- nis. Sed ob- ere os quæ- ddenda est- nt; Nonne- uit etiam in- uid mirū, si- ōge frigid- nio, credo- iuere, ideo- tiā asseren-

ii, seu pote- fieri. quin- sit a catho- atum fue-

ticorū pa- dia nihil ef- efcente iter- uid ergo ad- displicuisse. opprobrio- os, sola reli- on qui sunt,

diffinitionē- de elect. c. Cōcilio, aut- vera sunt, iorem ostē-

otū est, con- facit malū, uerit, quæ- ndi, expres- textu post- i, & Amos- pter hæresi- nādæ scrip- Alioquin, ior me est,

PRIMAE CONCLVSIONIS,

totā eius vacillar autoritas. Quis est igitur tam audax, qui me præsumat hæreticū arguere, etiā si vniuersa decreta cōciliū, tam Rho, quā Constantiensis negem, qui habeam hoc munimentū, & hanc excusationem, qđ cōcilio incumbit probare sua decreta, & ostendere se nō errasse, postqđ cōstituit ipm aliquñ errasse, & errare posse.

Determinatio **nes & repro-** **bationes conciliorū, nihil aliud nobis præstant, quā qđ nos incertos reddunt.**
VID ergo putas nobis præstant vicarie illæ conciliorum nostri seculi determinationes & reprobationes, nisi qđ nos reddunt (si in illas nisi fuerimus) incertos, vbi tandem quærendus sit Christus, ecclesia, conciliū, spūs sanctus, oiaq; plane in primum cā hos confundantur.

Si iure diuino staret primatus, sequerentur multæ hæreses, quas vide.
Sed ad Constantiense reuertor, quo magis impetor, cuius dā nationem in articulo illo Hussitico, Papa nō est iure diuino super omnes ecclesias, etiā ideo iniquā assero, qđ sit cōtraria Niceno concilio & Aphricano, & toti orientali, & Aphricanæ ecclesiæ, cū non nisi Synodo Calcedoneñ, oblatu sit primatus (non iure diuino) sed ab ecclesia Rho, pōtificib; nec sic tamen ab eis assumpt; vt scribit s. Gregorius. Nam, si iure diuino staret primatus, Nicenum cum quatuor sequentibus, esset hæreticū, omnesq; in ecclesia orientis hæretici, hæretici Rho, pontifices, qui oblatū respuerunt. Quare volo autoritati Constantiē, concilii in hac parte nihil cedere. Non em̄ patiar vlla ratione maiorem partem ecclesiæ hæreticam fieri, propter Constantiē, conciliū, qđ errasse, palam est. Nec mirum, cum administrata hæc sint potissimū, machina inquisitorum & sociorum suorum.

Multi articuli Hussi, verissimi, sunt Constantiæ damnati.
SVNT & multi alii articuli Hussi, verissimi ibidem damnati, quos expediam, cum aduersarius me excitauerit. nam hoc ex ipsius concilii verbis euidenter probabo, Ioannis Hussi sententiam non fuisse, qđ malus pontifex, aut in peccato mortali existens, non sit pontifex habendus, licet sanguinariū inquisitores, multos articulos ei in hanc rem impositos, damnari curarint.

Christiani hominis est, verum dicere, & falsum negare
Nec hic curo, qđ me Boemortū patronū vociferātur, ipsius cōciliū qđ contra me iactant, ostendo & sequor verba. quæ si falsa inuenta fuerint, quid ad me? Sin vera, cur non sequar. Meum est (vt dixi) cōtra oēm vocabulorū, titulorū, nominis, dignitatis strepitum, verum dicere, & falsum negare. Sic em̄ Christiano faciendum esse credo. Et rogo, si non placeo nomine Christiani, fingant & sinant me interim velut Turcam, aut quemuis infidelem, eis opponere meas rationes & autoritates, vt saltem sic videant & experiantur, quo studio possint fidem suam tueri, & quā facile sit dicere, Conciliū sic determinauit, & quā difficile sit, id ipsum bene determinatū esse tueri. Dico ergo, qđ iste articulus sit male damnatus Constantiæ. omnis actus hominis, aut est bonus, aut malus, ac respondeat, qui se puter determinationem illam defendere.

Male damnatus est Constantiæ iste articulus, Omnis actus hoīs &c.

PRIMUM, dicit Apłus Rho. viij. Qui spiritu dei agitur, si filii dei sunt. Item, qđ si quis spiritū Christi non habet, hic non est eius. Hic quæro cuius sit ille, qui non est Christi; nōne diaboli

& peccati?

SECV
gis sunt, su
cit esse mal
excipiens, t
Nec valet,
ea tunc mo
legum ope
tus qui no
Deinde, di
stus vere
abrogata,
ergo oia (i
sine gratia
re morum

TEH
eius bonu
nihil med
non est m
git, vides,
vel cum e
nisi peccat

QV
foras sic
ardet. Ec
neutrū, qu

QV
est, quod
conscienti
operantur
sententia,
bonā erg
in operib
dit firmit
semper p
fide fit, v
ac pro de
piē. i. Se
saluū esse

SEX
qua vtitur
dem Gr
tur finib
rit quæ
in opus c
ritas non

& peccati? Atqui seruius est peccatū, facit non nisi peccatum.
 SECVNDO, dicit idem Gal. iij. Quicumq; ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Ecce hic opera legis extra gratiam, dicit esse maledicta, ergo non neutra. Et dicit, Quicumq; neminem excipiens, nec aliquod medium inter maledictū & gratiā faciens. Nec valet, qd Apostolū hic de lege ceremoniali loqui dicunt, quod ea tunc mortifera fuerit. Nam, ex sequentibus patet, qd de omniū legum operibus loquitur, cum inducat Moſen, dicentem. Maledictus qui non permanet in omnibus, quæ scripta sunt in libro legis. Deinde, dicit Christum nos redemisse de maledicto legis. At Christus vere nos non redemit de lege ceremoniali, post mortem eius abrogata, sed de lege quacumq; dans gratiam, vt possit impleri. Si ergo oīa (ut Moſes dicit, autore Paulo) opera legis sunt maledicta sine gratia, quāto magis nulla alia opera sunt neutralia, seu i genere morum bona?

TER TIO, Lucae. xij. Aut facite arborem bonam, & fructū eius bonum, aut facite arborem malam, & fructū eius malū. hic nihil mediū Christi? permittit intelligi, sicut & ibidem dicit. Qui non est mecum, contra me est. & qui non colligit mecum, dispergit. vides, quod aut cum Christo colligendū, aut dispergendum sit, vel cum eo, vel contra eum esse oporteat. At contra eum non est nisi peccatum, nec dispergit, nisi qui peccat.

Q VARTO, Ioan. xv. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eū, & in ignē mittēt, & ardet. Ecce arescit & perit, quisquis extra Christū est. Et tu dicis neutriū, quod nec arescat, neq; virescat, sed mediū se aliqui habeat.

Q VINTO, Rho. xiiij. Omne quod non est ex fide, peccatū est, quod b. Aug. pro regula habet. Q d' aut dicunt, ibi fidem pro conscientia accipi, & Apostolū loqui de iis, qui contra conscientia operantur, quanq; hoc b. Aug. repellit, tamē age, sit ita. Adhuc stat sententia, qui non habet fidem in Christo, non habet conscientiam bonā erga deum, ergo vel non credit, vel dubitat se placere deo in operibus suis. Si dubitat, peccat contra conscientia, quia nō credit firmiter se deo placere, quare agit qd credit nō bonum, & ita semper peccat. Sola aut fides firmiter confidit se placere deo, & hac fide fit, vt placeamus deo, quia hæc fides vere de deo bene sentit, ac pro deo vero cum habet, præsumēs bona de ipso, iuxta illud Sapient. i. Sentite de domino in bonitate. Impossibile est em̄ hominem saluū esse, & bene viuere, nisi de deo erga seipsum bene sentiat.

SEXTO (vt omittā plura, ne prolixior sim) adduco rationē, qua vtitur fere s. Aug. præsertim contra Iulian. lib. iij. & repetit eādem Greg. Ari. lib. ij. q. xxvij. Quæ est hæc. Virtutes discernuntur finibus, non officiis. Iam quælibet virtus extra gratiam, quærit quæ sua sunt, nec potest quærere quæ dei sunt, quia non potest in opus charitatis, de qua dicitur laude ppria. i. Corint. xij. Charitas non quærerit quæ sua sunt, quare nulla virtus habet deū pro

Locus Apłi,
Gal. iij. hic explanatur.

Omne qd nō
est ex fide, peccatum est.

NOTA

Sola fides firmiter confidit se placere deo.

Virtutes discernuntur finibus, non officiis.

SECUNDAE CONCLVSIONIS,

Omnia opera bona gētium, aut naturalia, sunt mala, quia sine debito carēt.

fine, nec pōt deum diligere super oīa, & ppter deum. Al/oquin gratia nō esset necessaria. Atq; hac sola causa fit, vt oīa opera bona gentiū aut naturalia, sint mala, quia sine debito carēt. Hoc est, qd Ap'us Rho. iij. inuoluens prorsus oīes homines, tam Iudæos quā gentes, licet illi iusticia, hæ sapientia quantū poterant, p'stabant, dicit. Nō est iustus, non est intelligens, nō est requirens deū, oēs declinauerūt, simul inutiles facti sunt. Ecce, Nemo requirit deū & oēs declinant, nullus intelligit deum, nedum pro fine deum habet in opere suo. Vnde fidenter cōcludit d. Cōclufit deus oīes sub peccatū. Ecce neminē excipit. oēs sub peccatū, qd & David dicit. Omnis homo mendax: a mendace vero, quid verum dicitur? Ab immundo quid mundum fiet, ait Sapien?

Obiectorū solutio.

Ex bonis dei dōis, mala opera, nostro vitio fiunt.

Concludit de hoīs actu.

NOTA

Quotidie peccamus, & quotidie peccatū purgamus,

Q VOD vero dicitur, Nōne Caiphas prophetauit verum? Nōne Matth. vij. multi pphetauerunt in nomine Christi, & multas virtutes fecerūt? Respondeo, vera, sed nō vere dixerunt: bona, sed non bene fecerunt. Quis em̄ non dubitat, quin meretrix, tam bonū aurū gestet, quā pudica matrona, & tam formosa q̄q; membra habeat; sed nō tam bene gestat & vtitur. Eodem modo & bona illa opera sapientia, virtutū, donorum, cum sint gratuita dona dei, bona sunt valde; sed quia non in finem debitū referuntur, bona faciunt, sed non bene. Quare e bonis donis dei, mala opera nostro vitio fiunt. Ideo Christus illis diciturus est. Discite a me oēs operari iniquitatis. Quomodo sunt operarii iniquitatis, qui tanta bona fecerunt; nisi quia bonis male vsi sunt, etiam si hoc malo vsu, aliis profuerunt.

SEPTIMO, si iustus in gratia, nō potest facere bonū, quin simul peccet, quanto magis iniustus non facit bonum; ac per hoc concludo, aut bonū aut malū esse actū hominis quēcumq;, nec dari actum medium & neutrum. Antecedens probabitur euidenter conclusione sequente.

Q VARE ad rem ppositionis redeūdo, Oīs Christianus quotidie pœnitet, quia quotidie peccat. nō quidem perpetrando crimina, sed non perficiendo mandata dei. Et ad hoc probandū, sufficeret autoritas Ioan. in conclusione posita, qd fructiferos palmites purgat celestis agricola. Si sunt purgandi, sunt immundi, si immūdi, sunt peccatores. si peccatores, pœnitentia indigent. Quare ad eos pertinet verbum Christi, pœnitentiam agite.

SECUNDO, illud eiusdem Ioan. primo. Si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducim; & veritas in nobis nō est. quam autoritatem b. Augu. in multis locis adducens, pōderat in verbo habemus præsentis temporis, qd nō dicit habuimus, sed habemus. Quare, quotidie peccamus, & quotidie peccatum purgamus. ita ergo pœnitemus, nisi pœnitentiam dicas, non esse peccatorum purgationem, contra omnīū sententiam, qui contritionem culpæ delecticem, pœnitentiæ potissimam partem ponūt, Deniq;

hoc verbo I re. Si omne haberent, quatum non est; At null

TER tus in temp peccati sui, præterito, nam, vt ho orabit, non sed pro im tur, pro re

Q V res saluos peccati sui, in carne m tem carna Caro conc At concup præcepto peccatum destrui co deria carn tentia pro

Q V omniūbus pœnitent tiam ind pœnitent totum E ta Euang Qui non tentia nō pœnitent

SEX Dimitte Christus pater ve los sancti sunt, sed oratione tanquā v Sanctifici hoc sancti cificati

RESOLVTIO.

FO.X.

hoc verbo Ioan. nixus b. Aug. lib. de natura & gratia, audet dicere. Si omnes sancti in vnum congregati quærentur, an peccatum haberent, quid essent (inquit) dicturi, quã, si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est; At nullum peccatum sine pœnitentia tollitur.

TER TIO, illud Psal. xxxi. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Ecce omnis sanctus orat pro impietate peccati sui, hoc autem est pœnitere vtiq; nec potest dici quod pro præterito, aut pro pœna præteriti peccati oret, sed pro presenti. nam, vt hoc ostenderet, adiecit, impietatem peccati mei, pro hac orabit, non scilicet pro peccato, quo aliquando pœna significatur, sed pro impietate peccati, quæ est culpa. nam, pro remittenda oratur, pro remissa gratias agimus.

Q VARTO, illud. i. Timo. i. Venit Iesus Christus peccatores saluos facere, quorum primus ego sum: non dicit fui, sed sum peccator, iuxta illud Rho. vii. Scio, quod nõ habitat in me, hoc est, in carne mea, bonum. Quod nolo malum, hoc facio. Et ego autem carnalis sum venundatus sub peccato. Sic Gala. quinto. Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem. At concupiscere contra spiritum, peccatum est. quia prohibitum præcepto dei, Non concupisces. Quare hoc peccatum est proprie peccatum, & per pœnitentiam diluendum, sicut Rho. vi. docet, destrui corpus peccati, & non obedire desyderiis carnis. At desyderia carnis, peccata & contra legem sunt diuinam, quare pœnitentia pro eis opus est.

Q VINTO, Luca. xii. putatis, quia ipsi debitores fuerunt præ omnibus hoibus habitatoribus Hierusalem: non, dico vobis, nisi pœnitentiam habueritis, oēs simul peribitis. Ecce omnibus pœnitentiam indicit. Ita Luca. vi. Oportuit prædicari in nomine eius, pœnitentiam in remissionem peccatorum, in omnes gentes. Ecce totum Euangelium nihil est, quã prædicatio pœnitentia: ergo vniuersa Evangelica est aliud nihil, quã pœnitentia. Ideo Bern. recte dicit. Qui non assidue ad pœnitentiam festinat, factio ostendit se pœnitentiam nõ egere, quasi scz sit longe absurdissimũ, esse aliquem, qui pœnitentia non egeat.

SEXTO, Fora ecclesia teste Aug. vsq; in finem mundi orat, Dimitte nobis debita nostra. Hæc aut vox est pœnitentia: ita, vt Christus dicat, Si non remiseritis hominibus peccata eorum, nec pater vester remittet vobis peccata vestra. loquitur ad Apostolos sanctos filios dei: & vbi sunt eorum peccata: venialia quidem sunt, sed mortalia erunt, nisi remittantur. Sane sunt quidã, qui hanc orationem pro pœnis peccatorum orari garriant, quos oportet tanquã verbi dei deprauatores cauere. Nam, quid dicent ad illud, Sanctificetur nomẽ tuum, adueniat regnũ tuum, fiat vultus tuus: hoc sanctissimi etiam orant. at orando confitentur se nondum sanctificasse nomen dei, nondum in eis esse regnum dei, nec iusti-

C ij

Nullũ peccatũ sine pœnitentia tollitur.

Pro remittenda culpa oratur, pro remissa gratias agim?.

Concupiscere contra spiritũ, peccatum est.

Totũ Euangelium aliud nihil est, quã pœnitentia: prædicatio.

Dimitte nobis debita nostra &c.

Sanctificet nomẽ tuũ, adueniat regnũ tuum &c.

SECUNDAE CONCLUSIONIS,

tiā eius. Sed quærent hac oratione regnum dei & iusticiā eius, nondum se fecisse voluntatem dei. At hæc omnia sunt debita culpæ, & peccata contra legem dei, qui vult nomen suū sanctū esse, in nobis regnare, voluntatem suam in nobis fieri. Nec putādum, qd sicte oretur, quare sequitur, omnes vere orare, & vere sibi hæc deesse confiteri. Et ita patet, qd sola oratio dominica nos docet, Primo, esse nos quotidianos peccatores, & semper peccare. DEINDE, totā vitam esse poenitentia & orationem, & contritionem.

Sola dñica oꝛo,
docet nos esse
q̄tidianos pec-
catores, & sem-
per peccare.

Ois actus
hoīs, extra gra-
tiā malus est.

EX quo vltterius sequitur, contra Concilii Constantiēsi. deterrminationem, omnem actum hominis esse malum extra gratiam, quando etiā actus iustorum in gratia, non est bonus, nec implet mandatum dei.

Affidue peni-
tendū est, quia
peccatū fomi-
tis affidue mo-
uetur.

Augustini sen-
tentia in li. cō-
tra Pelag. stat
pro Luthero.

VLTIMO, ad hoc vrgent tot Apostoli Pauli exhortationes, vt mortificemus membra, quæ super terram sunt. Coll. iij. Et facta carnis. Rho. viij. Et renouemur in nouitate sensus. Rho. xij. Et carnis curam non faciamus in desyderiis eius. Ibidem, crucifigamus carnem cum concupiscentiis. Gala. v. Quæ omnia eo tendūt (vt clarum est) qd affidue poenitendum sit, quia peccatum fomitis affidue mouetur, & noua desyderia profert, ceuspinas & tribulos terra maledicta. Gene. iij.

Cætera in resolutorio Con. i. ij. &. iij. & con. Sed nec adhuc vi deo huius conclusionis sententiam confutatam, neq; em tacta fuit LIPSIÆ in vna syllaba. Eius etiā sententiam si neges, necessesse est, vt neges omnes ferme libros b. Aug. contra Pelagianos editos, qui totus per omnia in hanc sententiam procedit. Sequitur ergo, hanc non esse doctrinam nouam, vt Eccius calumniatur, sed Eccii propositio contraria huic, est nouus & vetus error, ad hæresim pertinens Pelagionorum, nec Concilium quicq; contra statueret haber, nisi velit errare, sicut sapius fecit.

CONCLUSIO SECUNDA.

IN bono peccare hominem, & peccatum veniale non natura sua, sed dei misericordia solum esse tale, aut in puero post baptismum peccatum remanens, negare hoc, est Paulum & Christum semel conculcare.

Triā compre-
hendit ista con-
clusio.

TRIA ista conclusio comprehendit, Esse peccatum in bono opere, Deinde peccatum non natura, sed misericordia dei esse veniale, & peccatum post baptismum remanere,

ISAI
pannus m
ritas obf
tissima, e
fticias qu
ponere, s
quā Apol
dere vide
persona su
tiz iusti e
eundem s
iusticia le
principio
stificantis
SECVN
vniuersa
mundam
gratia ius
iusticia e
legali ius
se simul,
pollutas
cuiuscun
SE
lis fuerit
cūq; cere
dem non
gerentur
gis, tan
gelii, in
bebat st
cet. Qu
immūda
bona. p
dum er
munda
iusticia
SE
faciat, s
qñ ben
suffecer
ret ver
stus fac
tium, a
extra b

Primum ita ostenditur.

ISAIAS. lxxij. Et facti sumus immundi omnes nos, & quasi pannus menstruæ vniuersæ iusticiæ nostræ. Hæc vel sola autoritas obstruat omnium contradictorum os & gulam, cum sit apertissima, esse nos omnes immundos, & non modo iniusticias, sed iusticias quoque nostras apud deum. SED scio quid hic soleant opponere, scilicet prophetam loqui de iusticia nostra, quæ ex lege est, quæ Apostolus quoque damnat. In hanc sententiam & d. Hiero. credere videtur. Sed verba prophetæ sunt manifesta. loquitur enim in persona sua, & totius fidelis populi, qui non iusticia legis, sed gratiæ iusti erant. Siquidem, & ipsi eandem escam mâducauerunt, & eundem spiritum fidei habuerunt, vt Apostolus dicit. Neque enim iusticia legis confiteretur deo in humilitate, non est accusatrix sui in principio, sed inflata excusat se & iustificat. quare solius gratiæ iustificantis est dicere & confiteri, sese esse immundum & iniquum. SECVNDO, non dicit iusticiæ nostræ, aut nos, sed omnes nos, & vniuersæ iusticiæ nostræ, neminem excipit, & nullam iusticiam mundam asserit. ergo non potest trahi ad aliquos, qui non fuerint gratia iustificati, nec ad solam legalem, sed ad omnes, & ad omnem iusticiam eorum. At certum est aliquot inter eos fuisse, qui plus quàm legali iusticia iusti essent, & aliam quàm iusticiam legalem tunc fuisse simul, & tamen dicit omnes immundos, & vniuersas iusticias pollutas. Quare vincit hæc autoritas, & tam aperta verba cogit cuiuscunque interpretatione posthaberi, suo apertissimo sensui.

SED & illud malo intelligendi vsu dicitur, quod iusticia legalis fuerit immunda ad iusticiam Euangelicam comparata, quia lex vniuersæ ceremonialis, erat bona, & a deo instituta, quare iusticia eiusdem non erat de se immunda villo modo, cum tunc non minus cogere ea seruare, quàm decalogi præcepta. Ideo, qui de iusticia legis, tanquam immunda loquuntur, solum respiciunt ad tempus Euangelii, in quo est abrogata. non, quia immunda, sed quia fiducia præbebat stultis contra gratiam dei, vt Apostolus ad Gal. & Rho. docet. Quare sicut ceremonialis iusticia erat bona & recta, & tamem immunda, ita & decalogi eorum iusticia erat immunda, quatumlibet bona. propheta enim pro suo tempore loquitur, quo iusticiam legis nondum erat abrogata, alioquin dicendum, quod deus eis præcepisset immunda seruare, quod est detestabile. Stat ergo verbum, vniuersæ iusticiæ nostræ immundæ, & omnes nos immundi.

SECVNDO, illud Eccle. viij. Non est iustus in terra, qui bene faciat, & non peccet. Soler autem & hoc verbum sic eludi, quod iustus aliquis benefacit, aliquis peccat. sed hoc non stabit, si enim hoc voluisset, suffecerat dicere, Non est iustus, qui non peccet, quid enim superflueret verbis, quasi aliquis sit iustus, qui faciat male: Non enim nisi iustus facit bene, & a benefaciendo iustus est. ideo, vt exprimat vitium, addit, qui faciat bene, & non peccet. Nam, dum de operibus extra benefacta loquitur, sic dicit, Septies in die cadit iustus, & to

C ij

Argumentum
ex Isa. quo convincit nos omnes esse immundos.

Male dicit, iusticiam legalem, ad iusticiam Euangelicam comparatam, fuisse immundam.

Vniuersæ iusticiæ nostræ immundæ, & nos omnes immundi.

sticiâ eius,
debita cul
nctū esse,
putādum,
re sibi hæc
s docet, Pri
DEIN
tionem.
tiefi. deter
a gratiam,
, nec im

ortationes,
ij. Et fac
ho. xij. Et
, crucifiga
eo tendūt
um fomitis
& tribulos

ecadhuc vi
a tacta fuit
eges, neces
agianos edi
Sequitur
niatur, sed
r, ad hære
tra statue

m, & pec
a sua, sed
esse tale,
num pec
e hoc, est

m in bono
dei esse ve

SECUNDAE CONCLUSIONIS,

tes resurgit. Hic non addit, iustus qui bene facit.

TER TIO, illud Rho. viij. Quod nolo malum, hoc facio, quod volo bonum, hoc non facio. Et infra. Condelector enim legi dei, secundum interiorem hominem, video autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae &c. Hic advertamus Apostolum, cedant huic ratio & autoritas, siue ecclesiae, siue Concilii, quoniam hic docetur, cuius contrarium, si angelus de caelo docuerit, non credam. NEMO hunc locum Apli mihi superabit, nec euadet. Primum hic idem vnus homo PAVLVS sanctus Apostolus, plenus gratia, simul delectatur in lege dei, simul repugnat legi dei, simul vult bonum secundum spiritum, non tamen agit propter carnem, sed contrarium, ergo peccat dum bene facit. Nam, repugnare legi dei, quis aliud quam peccare audeat intelligere? Non agere bonum, non ne contra legem dei est? At, dum vult hoc bonum, eo ipso non facit hoc bonum, sed malum contrarium. cum ergo nunquam sit sine repugnancia, nunquam sine vitio bene facit, nunquam ergo plene implet legem dei: quare, ut sic dixerim, Voluntas illa legis dei in carne semper est, quam lo voluntas est legis dei, per hanc benefacit, per illam male facit. Nolle, est ex carne, velle ex spiritu. ideo oramus, ut fiat voluntas dei in terra (carne) sicut in caelo. i. spiritu fit, sic dicit. Velle mihi adiacet, perficere non inuenio. Hoc & Scholastici dicunt, Quod homo sit difficilis ad bonum, & pronus ad malum: & tamen audent dicere, non esse peccatum in opere bono. quasi difficultas, quae impedit hilarem, & liberam legis dilectionem, non officiat, quo minus legi dei satisfiat, quae non nisi puro & libero amore impletur. Psal. i. In lege domini voluntas eius. & .i. Timoth. i. Finis legis charitas. Ita de Christo Psal. xliij. Dilixisti iusticiam, & odisti iniquitatem. **CONCLVDIT** ergo Paulus, igitur mente seruo legi dei, carne autem legi peccati. Quid expressius dici potest, idem seruus, eadem seruitute legi dei & legi peccati seruit? Adhuc negas peccatum esse, seruire legi peccati? Eadem fronte neges, bonum esse seruire legi dei. Est ergo omne opus bonum vitiosum cuiuscumque hominis in hac vita, propter seruitutem peccati, qua tenetur captiuus in carne, ut legi dei semper debitor & peccator maneat hoc vno saluus. quod cum Apostolo clamat. Infelix homo ego, quia me liberabit de morte corporis huius?

Q VINTO, eadem eiusdem sententia est Gal. v. Caro concupiscit aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem, haec enim sibi invicem aduersantur, ut non ea, quae vultis, faciatis. An etiam hic non satis apertus est PAVLVS: Concupiscere aduersus spiritum, peccatum est, & contra legem dei. At haec duo manent, quam diu caro manet. ita non faciunt quod volunt. Volunt legem dei seruare, ne concupiscant aliquid contra legem dei. sed non faciunt, nec implet hoc velle, ideo manent peccatores, & non vnum saltem opus faciunt, in quo nihil sit debiti, aut defectus a lege. HIC vero obstrepunt, d. hic defectus proprie peccatum non est, ideo tenendus est vnus loquen

Repugnare legi dei. Non agere bonum, contra legem dei est.

Nolle est ex carne, velle ex spiritu.

Lex dei, non nisi puro & libero amore impletur.

Omne opus bonum vitiosum.

Caro concupiscit aduersus spiritum, spiritus aduersus carnem.

at, & loqu
qui a loque
oportet est
legi peccati
non potest
leat ergo t
IGIT
tis, repugn
hilaritatis
em sine car
operatur. C
& auerfio
tamus, du
qd caro m
HAEC ER
& non pecc
ne ista ve
caro in op
uere & est
rosum ruc
male libera
SEXT
semitiuo
dem vult
milit stab
accepta g
stra talia
sunt, quae
stantia, q
stolos pla
na data d
sententia
bonos, qu
tia, aut v
tis sacris
ore, ut ip
scriptura
tismo ren
linqui pe
expressio
non, vt r
catum ib
pelli: rea
sum exp
ciam. Q
pactum

at, & loquendū vt multi. Respondeo. Tuus vsus est per niciosus, qui a loquendi vsu recessit, qui in sacris literis est, cuius Theologos oportet esse constantissimos obseruatores. Paulus dicit, qđ seruit legi peccati, & contra legem agat. At peccatum magis proprie dici non potest, quā id, quod contra legem est, & legi peccati seruit. valeat ergo tuus loquendi abusus. Sed de hoc infra in p̄tō veniali.

IGITVR, tantū est ibi peccati, quantū voluntatis, difficultatis, repugnantia. Et tm̄ ibi meriti, quantū voluntatis, libertatis, hilaritatis. Mixta sunt hæc duo in omni vita & opere nostro. Non em̄ sine carne sumus, nec sine ea opera mur. At qualis est caro, talia operatur. Qđ si sit tota voluntas, iam est peccatum ibi mortale & auersio. Tota aut̄ voluntas in hac vita nō est, ideo semper peccamus, dum bene facimus, licet qđq; minus, qđq; magis, secundū qđ caro minus fuerit importuna cum suis immundis desyderiis. HAEC ergo est causa, quare nō sit iustus in terra, qui faciat bene, & nō peccet. Est aut̄ talis iustus solum in celo. Cum aut̄ homo sine ista voluntate nō sit, nec sine ea operetur, per hoc, nec sine peccato in opere bono erit. Quō em̄ sine ea operari pōt, qui sine ea vi uere & esse nō potest. Quare iustus est velut instrumentū corrosolum rubiginē, qđ de? suscepit expoliendū, qđ vbi corrosus est, male secat, donec perfecte sit expolitur.

SEXTO, ad hoc valet illa parabola (Luca. x.) Samaritani, qui semiuuo homini, infuso vulneribus oleo & vino, alligauit qui dem vulnera, sed nunquid mox sanauit; non, sed curam eius commisit stabulario, donec rediret. Itaq; ecclesia stabulum est, in quo accepta gratia baptismi, quotidie curamur a peccatis. Et opera nostra talia sunt, qualia eorum, qui incipiunt sanari. sanati aut̄ pondū sunt, quæ patet, qđ sint partim egra, partim sana, multum ab his distantia, quæ sani perfecte faciunt. Inde Christus Marth. viij. Apostolos plane malos appellat, dicens. Vos cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris. Si aut̄ sunt mali, iam stabit eiusdem dñi sententia. Arbor mala, nō pōt fructus bonos facere, & tm̄ faciunt bonos, quantū sunt arbor bona, & ecōtra. Qđ aut̄ hæc intelligētia, aut vsus loquēdi, apud Theologos perit, in causa est, qđ relicta sacris literis, cœperūt de his rebus diuinis humano id est, facillime ore, vt ipsi putant) mō loqui: & sic paulatim amiserūt, & sensum scripturæ, cuius verba tanq̄ vasa reliquerūt simul, qui cum in baptismo remitti omnia peccata scirent, statim intulerūt, nullū ibi relinquere peccatum, fomitem non peccatum, sed infirmitatem, cōtra expressum textum Apl̄i appellantes. cum peccatū remittatur ibi, non, vt non sit, sed vt non imputetur (vt b. Augu. ait) Est ergo peccatum ibi verissime, nisi qđ non imputatur, eo qđ ceptū est expelli: reatus quidem solutus est, ipsum autem manet, donec & ipsum expellatur. SVMVS em̄ in phase. i. transitu de peccato ad gratiam. Qđ, si cesses illud expellere, ac pro non peccato habeas, iam pactum non seruas baptismi, & redit reatus eius. pactus em̄ es, te

Respondet ad uersario.

Peccatum.

Peccatū & meritū mixta sūt in omni vita, & opere nro. Semper peccamus.

Parabola Samaritani.

Peccatum per baptismum remittitur, non vt non sit, sed vt non imputetur.

fado, qđ
gi dei, se
membris
us Apo
Concilii.
docuerit,
ec euader.
postolus,
at legi dei,
r carnem,
e legi dei,
num, non
o nō facit
ne repug
let legem
ne semper
illam ma
vt fiat vo
icit. Velle
cunt, Qđ
amen au
as, que im
quo min?
tur. Psal. i.
is charitas.
quitatem.
i dei, carne
is, eadem
ccatū esse,
eruire legi
ominis in
us in carne,
no saluus.
ne libera

Caro cōcu
em̄ sibi in
iam hic nō
ritū, pecca
u caro ma
ne concu
lēt hoc vel
faciunt, in
trepunt, d.
sus loquen

SECUNDÆ CONCLVSIONIS,

peccatum expugnaturū, ac diabolo, pompisq; eius reluctaturum, quod cum de peccatis extra te positis intelligis, & tuum peccatum intus nullum esse putas, nec recte baptismi sacramentū intelligis, nec accipis. Nihil ergo differt peccatum fomitis a quolibet crimine post vel ante baptismum, cum sit æque contra legem dei, sicut quodlibet aliud, nisi quod non imputatur.

Nihil differt peccatū fomitis a quolibet crimine, ante vel post baptismū, nisi qd nō imputatur.

Q VARE quid alii in theologia scholastica didicerint, ipsi viderint. Ego scio & confiteor, me aliud nihil didicisse, quā ignorantia peccati, iustitiæ, baptismi, & totius Christianæ vitæ. nec quid virtus dei, opus dei, gratia dei, iusticia dei, fides, spes, charitas sit. Breuiter, non solum nihil didici (qd ferendum erat) sed, & nō nisi dediscenda didici, omnino contraria diuinis literis. Miror autē, si alii foelicius didicerint. Qui si aliqui sint, candide eis gratulor. Ego Christum amiseram illic, nunc in Paulo reperi.

Satum.

SEPTIMO, huc parabola Matth. xiiij pertinet. Simile est regnum cœlorū fermento, quod acceptū, mulier abscondit in farinæ

Farina.

Fermētū.

satis tribus, donec fermentaretur totum. Satum genus mensuræ est hebraicū, modiu & dimidiū cōtinens, autore Hiero. Quæ autē sint tria sata ista farinæ, modo non est locus dicere. Sat nunc est farinam esse nos homines, fermentū absconditū Christum, & gratiam nobis largitam in spiritu fidei. Sed sicut fermentū nō subito fermentat cōspersionem totam, ita gratia infusa, nō mox diffunditur per totum corpus, sed paulatim totum hominem fermētat, sibiq; similem reddit. Quare peccatum ibi reliquum est, sed quia ceptum expurgari, non imputatur expurgatori. hoc est em̄ in baptismo omnia peccata remitti, nō imputari scz, nō autē penitus euacuari.

Error est, peccatum, quo ad formale (vt dicitur) sūt, p baptismū tolli.

ERROR ergo est, & humana sunt cōmentā, qd peccatū quo ad formale suum tollitur. formale autē appellant, priuationē gratiæ. materiale ipsum fomitem vel habitum. Reatus tm̄ tollit, formale autē tm̄ manet, quantū materiale. hoc est, priuatio gratiæ, tanta ibi est, quanta est cōcupiscētia reliqua. Oportet em̄ in locum cōcupiscētiæ succedere charitatem, quæ nō est, vbi cōcupiscētia est. Causa erroris est, qd subiectum gratiæ dant solam animam, eiusq; nobiliorem partem. Deinde, qd carnem & spiritum distinguunt metaphisicæ, tanq̄ duas substantias, cum totus homo sit spiritus & caro. tm̄ spūs, quantū diligit legem dei, tm̄ caro, quantū odit legem dei. Sic sanitas & morbus, iuxta sunt in eodem corpore, aut eo dē loco carnis. IDEO em̄, iuxta Salomonem, Nemo gloriari potest se habere mundū cor. quia caro: id est, affectus carnis, & cōcupiscētia, quæ est fermentū vetus nequitiae: totum hoīem corrumpit. Iuxta Geñ. viij. Nō permanebit spūs meus in homine, quia caro est, inquit. nō carnem habet, quia toto affectu cordis carnem sapit. Quare fermentū nouum, quæ est charitas, rursus miscetur huic fermento veteri, vt ipsum e toto homine eiciat, primū de corde, deinde de toto corpore, & omnibus membris.

Causa erroris.

OCTAVO, illud præualidū in Psal. cxij. Nō intres in iudiciū

cum seruo uens. Hic primo mer qui viuunt eos nume hoc quæse deo, qui iudum, qd i ne peccato damnatur

Q VARE nec oēs v Ecclesiam tamē lege & extra e ribus, qu cipientis: natū red niri dicer bus recte biberent Et. i. Pe. i bunt? E in suo op meritori vt si iudic nabile Jo mortalia logiam f ratione n caret, in ctorum

AVO bilit, si re Nōne o miseric contra le tum in quōcum in regn lege, qu re. Eloc septupl uus not QV tum ve

cum seruo tuo, quia nō iustificabitur in conspectu tuo omnis vi-
uens. Hic quæro, an ille iustus, quem fingunt, cum in ipso pulcher-
rimo merito iam actualiter fuerit, etiam sit numerāndus inter eos
qui viuunt. cum psalm⁹ oīs viuens vniuersaliter dixerit. Si inter
eos numeratur, non iustificabitur corā iudicio dei, vt hic dicit. Cur
hoc quæso: si sine peccato est in opere bono, non potest damnari a
deo, qui iusticia est ipsa, nihil magis amans quā iusticiā. nec timen-
dum, qđ iustus iudex iusticiam damnet. Si autē damnatur, iam si
ne peccato non est, & contra legem dei inuenitur egisse. Non em̄
damnatur, nisi qui legi dei non satisfecit.

Q VOD si is nō iustificabitur in iudicio dei, qui seruus dei est,
nec oēs viuentes, inter quos necesse est sanctissimos aliquot esse, si
Ecclesiam sanctā, sanctorū cōionem in terris viuere credimus, qui
tamē legem implent: qualis putas furor est eorum, qui citra gratiā
& extra ecclesiam insaniūt, legem posse impleri ex naturalib⁹ vi-
ribus, quo ad totam substantiā facti. licet non ad intentionem præ-
cipientis: Ad hoc, vt iterum ad articulū Hussiticū Constantiæ dā-
natū redeam, quātus error est, Actum neutrū & non malū inue-
niri dicere, qđ actus iustorum non est iustificabilis corā deo: Qui-
bus recte illud Hierē. dici potest. Ecce quibus iudiciū non erat, vt
biberent bibentes bibent. Et tu innocens eris? Non eris innocēs.
Et. i. Pe. iiii. Si iustus vix saluabitur peccator & impius vbi pare-
bunt? ET vide monstra, quæ hic sequuntur. Impio extra gratiā,
in suo opere bono tribuunt, nec veniale peccatū, sed solūmodo nō
meritoriū. cum hic iusto in opere bono tribuatur a deo peccatum,
vt si iudicio dei sistatur, non possit iustificari (hoc est mortale & dā-
nabile) quanto ergo magis impiū opera bona sunt damnabilia &
mortalia, nequāq̄ neutralia seu media. Et adhuc gloriāntur Theo-
logiam scholasticam, non esse contra Theologiam sacram, cum hac
ratione melior esset conditio peccatoris quā iusti, vbi ille nō pec-
caret, in quo iustus peccaret. Hinc iam videmus, vnde fluant san-
ctorum patrum sententiæ.

AVGV. lib. ix. Confess. Ve hominū vitæ quantūcūq; lauda-
bit, si remota misericordia iudicetur. Quid hic quæso sequitur?
Nōne omne peccatū esse omnino mortale ex natura sua, sola autē
misericordia dei veniale? Nec mirum sane, quia omne peccatū est
contra legem dei. At contra legem dei esse, iam grauissimū est, quā-
rum in ipso est. Necesse est em̄ perpetuo separari a deo, quicquid
quōcūq; contra legem dei est, cum nihil inquinatū intraturū sit
in regnum celorū. DEINDE, cum nec apex sit præteriturus a
lege, qui non fiat, necesse est nec veniale quidem peccatū remane-
re. Eloquia em̄ domini casta, argentum igne probatum, purgatū,
septuplum. Ita purum esse oportebit & hominem, alioquin, sal-
uus non erit, aut apex vnus præteribit.

Q VOCIRCA, grauis error est iterum Theologorum, pecca-
tum veniale penitus nihil curantiū, & garrientiū, qđ veniale pec-

D

Deus est ipsa
iusticia.

Obserua mon-
stra, q̄ ex actu
neutrali: quem
Scholastici po-
nunt: sequunt.

Omne pecca-
tū ex sua natu-
ra mortale est,
sola autē dei mi-
sericordia ve-
niale.

Alius The-
ologorum er-
ror, circa venia-
le peccatum.

SECUNDAE CONCLUSIONIS,

catū deum non offendit, aut solum venialiter offendit. Si tam leuis offensio, cur iustus vix saluus erit; cur non sustinet iudiciū dei, & iustificari iustus non potest; cur tam serio & nō venialiter, nec improprie orare cogimur; Dimitte nobis debita nostra. Et fiat voluntas tua. Adueniat regnū tuum. Sanctificetur nomen; Nōne apparet hos Theologos, primū extinguere timorem dei in hoibus, deinde, puluillos & ceruicalia sub manibus & capitibus eorū ponere, vt Ezechiel dicit, ac orationes eorū remittere, & spiritum extinguere? Non est res leuis momenti (dicant quid velint) legi & voluntati diuinā, vel vno pilo dissentire. nec res est leuis, misericordia diuina, quæ veniale ignoscit. Ita illi legem & voluntatē ac misericordiam diuinā, pene pro ignauia habent, ne ferueat oratio, neue ardeat gratitudo iustorum, Attendamus ergo a fermento isto pharisaico.

Nō est res exigua, a diuina voluntate & lege, vel latū ynguem discedere,

HIS interim satis factum est, Eccianā secundā propositionē esse & erroneam & impiā, quā negat iustum in omni opere bono peccare. Aut iustum peccare mortaliter (si iudicium diuinū spectes) Aut peccatum in baptisato remanere. Hæc em̄ humanis somniis cōcepit, qui in sacris literis, quid peccatum aut opus bonū sit, nec legit, nec intellexit.

ITERVM Aug. lib. I. retract. xxix. vbi quesiuisset an mandata dei fuissent ab Apostolis impleta omnia, dicit, omnia mandata implentur, quando quicquid non impletur, ignoscitur: quia in eisdem mandatis est & illud, quod tota ecclesia vsq; ad finem mundi orat, Dimitte nobis debita nostra. Vides quod mandata nō operantibus hominibus, sed ignoscente deo implentur. Quid autē ignoscitur in operibus mandatorum, nisi peccatum? At nō leuis est ignoscitur, quā diuina maiestas donat. Desinant ergo veniale peccatū leue facere, ad cuius remissionem, non homo, non angelus, sed misericordia æternæ maiestatis necessaria est. Deinde, non leue mandatum est, quod eadem maiestas iussit orare (vt Aug. hic dicit) Dimitte nobis debita nostra. Diuina maiestas veniale peccatum tantum facit, vt pro eo delendo præceptum statuatur orandæ misericordiae suæ, & homo sibi securitatem in illo fingit; Ve illi, per quem tantum scandalum venit.

Virtus quæ sit,

ITERVM, idem Aug. Epistola. xxix. ad beatum Hiero. de virtutibus disputans, d. Et, vt generaliter breuiterque complectar, quam de virtute habeam notionem, quod ad recte viuendum attinet. Virtus est charitas, quæ id quod diligendū est, diligitur. Hæc in aliis maior, in aliis minor, in aliis nulla est. Plenissima vero, quæ non possit augeri: quādiu hic viuunt homo, est in nemine. quādiu autem augeri potest, profecto id quod minus est quā debet, ex vitio est. Ex quo vitio, non est iustus in terra, qui benefaciat, & non peccet. Ex quo vitio, non iustificabitur in conspectu dei omnis viuens: propter quod vitium, si dixerimus, quia peccatum non habemus, nos ipsos seducimus, propter quod etiam, quātumlibet

profecerim
ta nostra. cu
missa sint.

HÆC
omnia cōfite
tiam causa

D. H.
Confitebo
etate pec
re oportum

SI fano
haber, qua
testimonia
maculatus
iusticiæ co

IDEM
temur, &
cordia, qu
currentis h

ADD
Nō iustifi
ne merit
trio distric
cum eo, no

SEC
respondet
mine, etiā

TE
nō respon
pe dixim
stricte ius
bere disci

QV
parcis del
nō facieb
& deliqui
te egerim

Q
meæ, tan
ruptionis
nequāq; a
dia recta
dus non
locus, qu
nos habet
VIDE

RESOLVTIO.

FO. XIII.

profecerimus, necessarium habemus dicere, Dimittite nobis debita nostra, cum iam omnia in baptismo dicta, facta, cogitata, dimissa sint.

HAEC clarissimi patris clarissima sententia, nonne praedicta omnia confirmat, quod defectu charitatis, reliqua nimirum concupiscentiam causam facit peccati in quolibet opere bono?

D. Hierony. li. ij. contra Pelagia, tractans illud psal. xiiij. dixi, Confitebor aduersum me iniustitiam meam, & tu remisisti impietatem peccati mei, pro hac oradit ad te omnis sanctus in tempore oportuno.

SI sanctus est (inquit) quod orat pro impietate? si iniquitatem habet, qua ratione sanctus appellatur? Tandem plurima scripturae testimonia, praesertim Iob adducens, concludit. Ecce Iob noster immaculatus & sine querela, & abstinens ab omni malo, quali fine iusticiae coronatur, ut misericordia dei indigeat.

IDEM li. primo. Tunc iusti sumus, quando nos peccatores fatemur, & iusticia nostra non ex proprio, sed ex dei consistit misericordia. quare miserentis est & ignoscentis dei, non volentis neque currentis hominis.

ADDAMVS Grego. in Moralibus primo, super illud Iob. ix. Non iustificabitur homo compositus deo. sanctus, inquit vir, quia omne meritum virtutis nostrae virtutem esse conspicit, si ab interno arbitrio districte iudicetur. ideo recte subiungit, si voluerit contendere cum eo, non poterit vnum respondere pro mille.

SECUNDO ibidem super illud, Si repente interroget, quis respondebit ei? quia (inquit) si remota pietate discutitur, in eo examine, etiam iustorum vita succumbit.

TER TIO ibidem super illud, Si habuero quippiam iustum, non respondebo, sed meum iudicem deprecabor. ut enim (inquit) saepe diximus, Ois humana iusticia, iniusticia esse conuincitur, si districte iudicetur, prece ergo post iusticiam indiget, ut quae succumbere discussa poterat, ex sola iudicis pietate conualescat.

Q VARTO ibidem. Verebar oia opera mea, sciens, quia non parcis delinquenti. Ecce vir sanctus in operibus omnibus non malis (quae non faciebat sanctus, ut testatur dominus de eo in principio libri) timet & deliquisse se sentit, ac minus fecisse. Ibi Gregorius dicit, quae aperte egerim video, sed quid intus latenter pertulerim, ignoro.

Q VINTO ibidem, Si fulserint velut mundissimae manus meae, tamen sordibus tinges me &c. Greg. Quia quousque poena corruptionis astringimur, quantumlibet rectis operibus, vera mundicia nequaquam apprehendimus, sed imitamur. Et infra. quavis per studia rectae operationis exercear, in tua tamen est noticia video, quia mundus non sum. Et in fine moralium. Quis inter ista remanet salutis locus, quando & mala nostra, pura mala sunt, & bona nostra, quae nos habere credimus, pura bona esse nequaquam possunt?

VIDES ergo, omne opus bonum esse partim malum, etiam in

D ij

Tunc iusti sumus, quando nos peccatores esse fatemur.

NOTA

Ois humana iusticia, iniusticia esse conuincitur, prece ergo indiget.

Oe opus bonum partim malum est.

SECUNDÆ CONCLVSIONIS,

tantis viris, imo qđ amplius est & mirabile, quō potest vtrunq; verū esse, qđ Iob sese confitetur peccatorē per totū librum, quem deus in principio eximie laudat, & iustum pronūciat: Neq; enim deus mentitur, neq; Iob mentitur, quem nō mentiēti deus vtiq; de veritate laudat. Est ergo verissime peccator Iob, sicut vere confitetur, est etiam verissime iustus, sicut deus eum commēdat. quo modo hæc cōuenient: nisi qđ re vera peccator fuit, sed sola dei ignoscēte misericordia iustus.

Tactæ obiectiōnis rñsio.

DICVNT autē hic quidā, verū quidē est, Null⁹ est iustus si cū dei iudicio competur. imo iniquiunt, sic nec angeli iusti sunt. Respondeo, hoc vltimum blasphemum est, quia deus mirabilis est in Beatis (vt Apłus ait) nec eorum iusticia, nr̄e iusticiæ modo pensanda est. Sunt em̄ plene & pure iusti, etiā dei iudicio: verum nos, quia in pctō nati, & peccatum velut naturam induti, sine peccato non sumus, donec similes angelis erimus.

PRIMVM autē p me facit, nam i deo dixi, nullū esse peccatum natura sua veniale, sed omia dānabilia: qđ aut venialia sunt, dei gratiæ (q̄ magnipendenda est) tribuendum est. ideo ne parvipendatur diuinæ maiestatis misericordia, necesse est venialia peccata maximè facere.

RATIONEM ETIAM ADDEMVSDICTORVM. NECESSE est hoc mandatū impleri, Diliges dñm deum tuum ex toto corde, ex tota anima tua, ex totis viribus, ita vt nec iota, nec apex p̄tereatur. At cum ex Apłō Ro. vii. pbauerimus peccatū & concupiscentiā in membris repugnare legi dei, clarū est, qđ nec ex toto corde, nec ex tota anima, nec ex totis viribus diligere vllus possit. vbi em̄ concupiscentia in corde, in aīa, in viribus est, ibi nō totū cor, non tota anima, nō totę vires diligūt: ac per hoc tantum peccat, q̄tum ibi reliqua est concupiscentia seu pctm̄. atq; sic de hoc p̄cepto, omnes sub pctō tenet conclusos, vt oīm misereatur. Verum inuenerunt hic glosam, qua in mille annis vix data est p̄stilētiōr, scz, quod deus non requirit perfectam impletionē hui⁹ & similitū legum. cū Christus clare dicat, nec iota nec apicē a lege p̄tereundū. Ideo timendū est, istos doctores esse inter eos, quos describit Christus d. Qui ergo soluerit vnum de mādatis istis minimis, & sic docuerit homines, minimus vocabitur in regno cœlorum. Non ergo dicendum est, deus nō requirit perfectū mandatū. hoc enim est mutare mandatū dei, sed ignoscit qđ minus facimus. Non autē ignoscit stertentibus, sed operantibus, timētibus, & cū Iob dicentibus. Verebar omnia opera mea, sciens qm̄ non parcis delinquenti: illi vero docent, qđ parcat deliquēti, dū dicūt non requirit, Caue ergo ne putes a te non requiri totum mandatū, ne forte ignores te q̄tū debeas deo, ac per hoc superbias ac tepidus fias, gratiam eius fastidians, ad quam te q̄maximē vrgere voluit mādato tibi impossibili.

Glosa vana sit per p̄cepto, Diliges dominū deū tuum.

Deus nō ignoscit stertētibus, sed operantibus & timentibus.

In fine iterum induco orationem dominicam, quę sola plus &

melius eru-
tiorū Theo-

QVI
qđ non ha-
non habet
ctificare, se-

Ita, qu-
tra nos (v-
& iusticia

ITA

cōfiteatur;

liberū ar-

nō nisi pe-

fitetur? V-

sese tot m-

adhuc TH-

quæstion-

dixi, opor-

cum, rem-

plorare: h-

sux infici-

FAC-

vnus &

set bonu-

dam, qu-

unculis i-

ista nō d-

lib. arbit-

DIC-

aut nō d-

actus in-

ceptatus

ac per h-

dignum

D-

ex deo,

quicun-

ideo ve-

deo R-

est con-

mus, n-

expōsi-

peccat-

Sic con-

res. N-

inde, d-

melius erudit animā de lib. arb. gratia & peccato, quā omnes rectiorū Theologorū libri & argutiæ disputationum.

Q VI ergo orat, sanctificetur nomen tuum, petit sine dubio, Sanctificet nō qđ non habet: non enim fictis verbis apud deum ludere licet. Si men tuum. non habet, ergo pollutor est nominis dei. At nomen dei non sanctificare, sed polluere, leue existimamus?

Ita, qui orat regnum dei aduenire, qđ est iusticia & pax, & in Adueniat regnum tuum. tra nos (vt Christus & Paulus docent) Nonne confitetur se iniustū & iusticia indigentē? At hæc orant, nō nisi filii dei iusti & sancti.

ITA qui dicit, Fiat voluntas tua. Nōne rebellem se deo esse cōfiteatur? An non est peccatū, dei voluntatē non fieri? Vbi nunc liberū arbitriū? An nō hic de se desperat, ad solam gratiā cōfugit, nō nisi peccatū sibi tribuit, & impossibilia mandata dei sibi esse cōfiteatur? Vbi hic est facere qđ est in se, qñ iusti orant, & peccatores sese tot modis cōfitentur? Ita in omni ore hæc oratio voluitur. Et adhuc Theologi liberū arbitriū, peccatum, gratiam, tot studiis & quæstionibus nō inuenerunt, quid faciant aut possint. Recte ergo Oportet hominē de suis operibus diffidere, & velut paralyticū dixi, oportere hominē de suis operibus diffidere, & velut paralyticū cum, remissis manibus & pedibus, gratiam operum artificem in ribus diffidere. plorare: licet hanc sententiam Eccius cū factiosis suis in singulare suæ inscitix argumentum damnauerit.

FACESSANT ergo nugæ, & argumēta humana, quæ dicunt vnus & idē actus nō pōt esse acceptatus & deacceptatus. quia esset bonus & nō bonus. Hoc em̄ subtilitatis Scoticæ induco, vt ostēdam, quā lōge absint a veritate, dum res istas diuinas hūanis ratiunculis incipiūt metiri. Nam, nisi scripturæ veritatē ignorarent ista nō dicerent. Et si recte intelligeret materiā gratiæ, peccati, & lib. arbitrii, nō istas cauillationes pro bonis rationibus ducerent.

DICO ergo, idem actus est acceptatus, & nō deacceptatus. qđ Idem actus est acceptatus, & nō deacceptatus. qđ actus in causa, sed ignoscētia diuina. quæ nisi esset, nullus esset acceptatus. Quare satis patet, qđ sunt ignari diuinæ misericordiæ, ac per hoc & Christi, dum opus bonum inueniunt acceptatione dignum, sine misericordia ignoscente.

DICERENT rursus, cur ergo. i. Ioan. v. dicit, Qui natus est ex deo, nō peccat. Respondeo, Impossibile est, vt peccet filius dei quicunq;. Tamen simul verū est, qđ peccat: sed quia ignoscitur ei, ideo vere etiam peccans nō peccat. nisi Paulus non fuit natus ex deo Rho. viij. vbi seruire se dicit legi peccati. aut ipse Ioan. mētus est contra seipsum, vbi dicit. Si dixerimus, quia peccatū non habemus, nos ipsos seducimus, & veritas in nobis non est. Sequitur em̄ expositio & concordia, quā dedi. Si autē (inquit) confessi fuerimus peccata nostra, fidelis est & iustus, vt remittat nobis peccata nra. Sic confitentibus remittit, & facit, vt peccatores non sint peccatores. Negantibus autē referuat & facit, vt peccatores non sint iusti. Proinde, definitio iusti in hac vita est hæc, iustus primo accusator est

D iij

st vtrunq;
um, quem
Nec enim
deus vtiq;
it vere con
nēdat. quo
a dei ignos

iustus si cū
ti sunt. Re
mirabilis est
e modo pen
verum nos,
sine peccato

e peccatum
ia sunt, dei
e paruipen
alia peccata

DRVM.

um tuum ex
nec iota, nec
s peccatū &
est, qđ nec ex
ligere vllus
us est, ibi nō
hoc tantum
atq; sic de?
misereatur.
data est pe
olationē hui?
apicē a lege
ter eos, quos
datis istis mi
n regno celo
tū mandatū.
inus facimus
b?, & cū Iob
n parcis delin
non requirit,
, ne forte ig
idus fias, gra
oluit mādato
e sola plus &

TERTIAE CONCLVSIONIS,

Iesus Nazare-
nus rex iudæo-
rum.

Dictorū epi-
logus.

Liberum arb.
mere passiuū
est in omni ac-
tu suo.

Simile.

sui. Ideo iusticia Christiana, est accusatio sui. Quā cito perit accusatio sui, statim recedit quoq; iusticia. Hos confessores Christus gestat in triumpho suo, Iesus Nazarenus Rex iudæorum, id est, confessorum. hoc est verbum bonū & suauē, quod Apostolus. i. Timotheo. i. iucundissime resonat: fidelis sermo, & omni acceptatione dignus, quia Iesus Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere, quorum primus ego sum. **IGITVR** stat mea secunda propositio, & claret quō peccatū remaneat post baptismū, & in omni opere bono sit peccatum (si misericordia non succurrerit) mortale, & nullum esse natura sua veniale. Quare iterū stabilitur, quod multo magis actus impiorum sunt mere mali. & sic omnis actus aut bonus aut malus, contra determinationem Concilii Constantien-
si. Thomistarum, quos ibi regnasse apparet.

EX his etiam inferitur lib. arb. esse mere passiuū in omni actu suo, qui velle vocatur. & frustra garriri distinctionem sophistarum, actum bonū esse totum a deo, sed nō totaliter. Est enim totū & totaliter a deo, quia voluntas gratia nō nisi rapitur, trahitur, mouetur, qui tractus redundans in membra & vires, seu animæ seu corporis, est eius actiuitas, & nulla alia, sicut tractus ferræ secantis lignum, est ferræ mere passiuū a sectore, nec ad tractum suū quicquid cooperatur, sed tū tracta sam in lignum operatur, impulsa magis quā impellens. quæ ferratio opus eius cum serratore dicitur, cum tamen mere patiatur, sed de hoc suo tempore latius.

CONCLV. TERTIA.

Qui opus bonum, aut pœnitentiam a peccatorum detestatione ante dilectionem iusticiæ incipi, nec in eo peccari asserit, hunc inter Pelagianos hæreticos numeramus, sed & contra sacrū suum Aristotelem desipere probamus.

ISTA conclusio ex præcedentibus firmiter probatur. Si enim verum est, a deo nullum opus bonum ante gratiam fieri posse, vt nec in gratia pure bonum fiat, Pœnitentia aut bonum opus nimirum sit, necesse est eam gratia præueniente inchoari. De pœnitentia enim salutarī loquimur, nō de pœnitentia iudæ, aut damnatorū. Est ergo expresse hæresis Pelagiana, dicere, pœnitentiā ante dilectionem iusticiæ incipi. Dilectio aut iusticiæ, gratia dei est, nō natura. Verum, vt Ecclesiæ propositionis impietatem manifestius videamus, rem paulo altius incipiamus.

DOCVI ego in resolutionibus, & sermone de pœnitentiā, peccatorum recordationem ante amorem iusticiæ nemini esse saluta-

Hæresis est, af-
firmare pœni-
tentiā ante di-
lectionē iusti-
ciæ incipi.

rem, sed nō
amore iusti-
lectia, nō ha-
paribus co-
onibus pro-
spuatatur

AC

Lex iram
lex subintr
transgressi
Quibus o
tius augen
magis pro
ne accepta
cōcupiscen
auget pecc
gis inuitur
iustus pecc
quam pecc
at, quā sol
quā fors
odisse pot
cata quā
se. Quare
clesia hyp
de odio pe
tur, aut se

ET

arb. ante
re aude
cet, sed se
nitentiam
nitere inc
ne. DE
nem fieri
At charit
se suam p
charitate
appellari
tis patrib
contraria
temere
esse iact

DE

cæcus ge
election

rem, sed noxiam. ideo primum conādum, vt iusticia diligatur, tum amore iusticiae peccata detestetur. Quam doctrinam, Ecciana modestia, nō hæreticam quidem nominauit, sed Euangelio & sanctis patribus contrariam asseruit. Ideo magnifico titulo suis propositiōibus præfixo, cōtra nouam doctrinam (eadem modestia) se disputaturum ebuccinauit.

AGE, Paulum Apostolum videamus, qui Rho. iiii. dicit. Lex iram operatur, vbi enim non est lex, nec præuaricatio. Et. v. lex subintravit, vt abundaret delictum. Et Gal. iiij. Lex propter transgressionem posita est. Et. i. Corin. xv. Virtus peccati, lex. Quibus omnibus id vult Apostolus, quod per legem peccata potius augentur quā tolluntur, & concupiscentia magis irretitur, quā magis prohibetur; sed omnium manifestissime Rho. viij. occasione accepta, peccatum per mādatum, operatum est in me omnem cōcupiscentiam. Stat ergo sententia. Quod sine gratia lex occidit, & auget peccatum, & si foris cohibet manum, tamen intus eo magis inuitum accendit animum. Cum ergo peccator ante gratiam iustus peccata sua discutere, necessario legis dei memor sit, contra quam peccauit, necesse est, vt cōcupiscentias refricet, & legem odiat, quā sola gratia diligere facit. Itā fit, vt hypocrita fiat, & peior quā prius, dum simulat se odisse peccata, quæ vere, nec odit, nec odisse potest, nisi legem prius dilexerit, immo, plus iam diligit peccata quā prius, atq; idiplum si auderet, sine dubio fateretur & ipse. Quare istis pestilentibus & hæreticis doctrinis, repletur ecclesia hypocritis, dum raro de dilectione iusticiae, semper autem de odio peccati docent, nec quomodo ad odium peccati perueniatur, aut sciunt, aut docent.

ET QUID moror? Cum ipse Eccius meus concedat, lib. arb. ante gratiam non valere nisi ad peccandum: qua infania dicere audeat in ista Pelagiana propositione, quod non modo non peccet, sed secundum Euangelium, & secundum patres agat, qui poenitentiam a detestatione peccati incipiat, hoc est, a peccando poenitere incipiat, cum ante gratiam, non nisi peccare detur in homine. DEINDE, etiam scholasticorum sententia est, contritionem fieri oportere in charitate, ergo charitas prior contritione. At charitas amor est legis & voluntatis diuinæ. Quod si & ipse suam propositionem intelligit de peccatorum detestatione ex charitate fluente, Quæ est ergo impudentia & temeritas, hoc appellare doctrinam nouam & contrariam Euangelio, & sanctis patribus: quare dico, Si propositionem suam meæ vult esse contrariam, hæreticam Pelagianam tenet sententiam, si consonā, temere & stulte eam nouam doctrinam, & contra Euangelium esse iactat.

DEINDE, nec Aristotelem suum intelligit, qui & ipse, licet cæcus gentilis, acutus tamen Eccio meo vidit, omnem actum virtutis ab electione libera & voluntate ac amore proficisci, atq; priuatione, nec

De lege vide.

Lex sine gratia, occidit & auget peccatum.

Charitas est amor legis, & diuinæ voluntatis,

rit accusa
ristus ge
id est, con
ulus. i. Ti
atione dig
res saluos
cunda p
& in omni
mortale,
r, qd mul
actus aut
stantieñ,

omni ac
n sophista
m tor? &
itur, mo
nimæ seu
æ fecantis
suum quicq;
illa magis
itur, cum

n a pec
iusticiae
Pelagi
ra sacrū

tur. Si em
i posse, vt
opus nimi
peniten
matorū.
ante dilec
st, nō natu
festius vi

nitētia, pec
esse saluta

QVARTAE ET QVINTAE CONCLVSIONIS,
nosci nec odiri posse, nisi cognita & amata re positiva. peccatum
aut priuationem esse omnes dicunt, iusticiam aut rem posituam.

CONCLV. QVARTA.

Deus mutat poenam aeternam in tempora
lem, scilicet crucis portandæ. cuius Canones aut
sacerdotes, nec statuendæ nec auferendæ habent
vllam potestatem. quanq̃ id, ab adulatoribus
noxiiis seducti, præsumere possunt.

In his q̃ deus
vult, ecclesia ni
hil p̃t, præter
orationem.

HVIVS propositionis nullam adhuc confutationem audi
ui, nisi quod in contraria Eccii conclusionem dicitur, hoc esse repug
nans scripturæ & vsui ecclesiæ. verum, an aliam ille scripturâ &
ecclesiam habeat, ignoro. forte ecclesiam malignantium, & ei9 ab
usum intelligit. & scripturam, bullas & literas eorum. Mihi suffi
cit, qd ecclesia in his, quæ deus vult & facit, prorsus nihil possit,
præter orationē. clauēs habet, quibus vtitur in terris. Nec video,
quomodo ligare aut soluere possit, cuius prorsus nullam potest ha
bere noticiam, cum vsui clauium necessaria asseratur scientia. De
iis abunde in resolutionib9 meis, quas vbi cōfutatas videro, cedā.

CONCLV. QVINTA.

Quilibet sacerdos debet absoluerē poenit
entem a poena & culpa, aut peccat. æque peccat
superior prelatus, si occulta sine causa referuat
rationabilissima, quantumlibet vsus ecclesiæ, id
est, adulatorum resistit.

Idem sunt pre
sbyteri & Epi

ET hanc vsui sanctæ matris Ecclesiæ aduersam Ecciana ar
guit propositio. Ego vero, non quid fiat, sed quid fieri debeat, di
sputo. qd aut sacerdotes restringuntur per Episcopos, & Episcopi
per Papam, quo minus id possunt, quod debent, quo iure id fiat,
fateor me ignorare. vsum video, ius quaero, ius inquam diuinum.
Nam, humanū & vsum pro eodem accipio. CVM em̃ presbyte
ri & Episcopi, iure diuino sint idem, & olim idem fuerint, dum po
pulorum curam haberent, prædicando & ministrando, nō video,
quo iure Episcopi, relicto officio presbyteris, ius tamen presbyte
rorum secum ascendentes, sustulerunt.

Iuramentū ep̃o
rū, qd pro pal
liis p̃stare cog
untur.

MVLTA sunt & alia in iure & vsu ecclesiæ, quæ non capio
quō fieri potuerūt. Quale est iuramentū Ep̃orum, qd pro palliis
præstare coguntur, & in meram seruitutē iniquissimæ Rhomæ
captiuitur, Qualis est mēsis papalis, & gratiæ expectatiuæ, Qua

les reseruat
sed contrari

pro pec
volunta
ritate af

ET ha
bi scripti: n
cit, quicqu
tur: ne ergo

quid lib
liberun
rum. su
non sol
tolliqu

PR
qd vna fo
peccati, lib
cunq̃ vit
tatis. vtra
Qui facit
em̃ quis
quo veru
spondeo.
Theolog
gulas cog
regulæ d
Episcopi
scriptura
nat. & q
Al
cium me

les reseruat fones casuum, & infinita his similia. Quæ fiunt quidã
sed contraria fieri debent.

CONCLUSIO SEXTA.

Forte satisfaciunt animæ in purgatorio
pro peccatis, sed quod deus a morituro plusquã
voluntariam mortem requirat, vanissima teme-
ritate asseritur, quia nullis modis pōt probari

ET hanc nemo adhuc terigit, & abunde satis de his rebus ali-
bi scripsi: nec multum nocet, qđ Ecciana propositio erroneum di-
cit, quicquid hæc mea propositio statuit. quia multi multa loquun-
tur: ne ergo eadem repetam, illuc remitto vbi dixi.

Multi multa
loquuntur.

CONCLUSIO SEPTIMA.

Neq; quid fides, neq; quid contritio, neque
quid liberum arbitrium sit, ostendit se nosse, qui
liberum arbitrium actuum suorum, siue bono-
rum, siue malorum, dominum esse balburit, aut
non sola fide verbi quem iustificari, aut fidem nō
tollit, quolibet crimine somniat.

Tres errores Eccianos hic signaui.

PRIMVS, qđ liberum arbitrium sit dominus actuum suorum,
qđ vna solius Apli autoritas satis confutat, Rho. vi. Fuistis serui
peccati, liberati aut a peccato, serui facti estis iusticiæ: ita in quo-
cunq; vitæ statu sumus, serui sumus, seu concupiscentiæ, seu chari-
tatis. vtraq; em̄ dominabitur lib. arbitrio. sic Christus Ioan. viij. Et concupiscen-
tia & charitas,
lib. arbitrio do-
minatur.

Qui facit peccatū, seruus est peccati. Ita & Petrus. ij. Petri. ij. a quo
em̄ quis superatus est, huius & seruus est. Si dices, Est tamen ali-
quo verum sensu, lib. arb. esse dominū, nō excludēdo gratiã, Re-
spondeo, siue sit sensus, siue non, Theologū decet loqui ad vsum
Theologiæ & sacræ scripturæ. Et cū in suas repertas loquendi re-
gulas cogant omnes Christianos, cur tam liberi sunt cōtempores
regulæ diuinæ? Fateor liberū arbitriū posse dici dñm, Principem,
Episcopū, regē, & alia quæcūq;, sed hæc periculo gratiæ dei, &
scripturæ intelligendæ dicuntur, quæ seruitutis vocabulo nos sig-
nat, & qui aliter lib. arb. intelligit, nō intelligit.

ALTER error magis noxius, & qui euidenter indicet, Ec-
cium meū nescire, quid fides sit, dum negat per eam solã iustificari

B.

SEPTIMAE CONCLVSIONIS,

hominem, sed nec quid sit iustificari intelligit.

Iustus ex fide
viuet.

DICIMVS ergo cum Paulo Rho. i. Iusticia dei reuelatur in illo ex fide in fidem, sicut scriptum est. Iustus ex fide viuet. An Apostolus ab Ecclesiis docendus fuit, vt glosam illam mirabilem adderet, sed non ex sola fide: Item Rho. x. Corde creditur ad iusticiam: vide, vt hic soli fidei tribuat iusticiam. adeo, vt solum cor nominet, ceteris membris quæ operentur, tacitis. Ore inquit, confessio fit ad salutem, sed vbi iam iustificatus est per fidem.

Nulla opera iu
stificat, sed so
la fides.

DICAM ergo, vt nugas istas insulas sophistarum præteream, Nulla opera iustificat seu iustum faciunt, sed sola fides; iustificatus autem facit opera: sic enim habet sensus scripturæ, vt iustificatio sit prior operibus, & opera fiant a iustificatis. Non enim (vt errat Aristoteles) iusta faciendo, iusti effigimur, sed iusti facti, operamur iusta: sicut non fit Episcopus, opera Episcopi faciendo, sed Episcopus factus, facit opera Episcopi. Sic non opera fidei faciunt fidem, sed fides facit opera fidei. Sic non opera gratiæ faciunt gratiam, sed gratia facit opera gratiæ. inde est, quod deus respicit primum ad Abel, in quo sibi placet) & sic tandem ad opera. Hoc est, quod vult Apostolus, quod sola fide iustificamur, non operibus. licet opera iam iustificati, non omittamus. ET inde laus addit dicere, quod lex iusto non est posita. quia iam iustus ex fide, non eget lege, sed sua sponte facit opera. Hunc loquendi & intelligendi modum in operibus suis, submersi nunquam intelligunt sophistæ huiusmodi. Nam, quod Rho. ij. dicit, Non auditores legis, sed factores legis iustificabuntur. loquitur quod reputantur iusti, non quod per opera iustificentur, atque facere legem, est implere legem, quod est credere in Christum. QVOD autem Iacobi Apostoli epistola inducit, Fides sine operibus mortua est: primum stilus epistolæ illius, longe est infra Apostolicam maiestatem, nec cum Paulino villo modo comparandus. Deinde, de fide viuâ loquitur Paulus. Nam, fides mortua non est fides, sed opinio. At, vide Theologos, hanc vnam autoritatem mordicus tenent, nihil præter sus curantes, quod tota alia scriptura fidem sine operibus commentetur. hic enim mos eorum est, vna abrepta oratiuncula textus, contra totam scripturam cornua erigere. Debebant ergo hi, qui titulo Theologiæ inslantur, discere primum, quid esset fides & opera iuxta scripturas, ac non mox damnare, quicquid contra suas opiniones inueteratas offendissent. Quod si populus his offenditur, suis impudent in fœlicibus studiis, quod populum non docuerunt intelligere verba dei, & tropos scripturæ necessarios ad salutem. Ipsi auctores sunt scandalorum huiusmodi. Multo periculo prædicantur opera præ fide. Fides autem sine opere nullo periculo prædicatur. propterea, quod facilis est, & procliuus populus in fiduciam operum, & opera facile præponderat fidei. vbi autem pura fides recite docetur, sponte sua, & sine periculo venient opera, dum didice-

Tota Christi
philosophia fi
dem sine ope
ribus comen
dat, præter vni
ca Iacobi auto
ritas.

rint, maie
Horror et
puli in co
iactaria o
se videat
terra: Bre
autem qu
bitanduo
opinio &
magistro
magis id
de non p
logos, tot
Nōne so

TEB

bet crim
iniusticia
sita, obit
cium, scit
sum qua
vocabul
uero Th
pugnes
me caner

IS

tas, cui n
quando
re se dici
de loqui
doctrin
hæc con
reticiss
tra Paul
lo crimi
minum

inuit
ti hor
sit ide

rint, maiorem vim, immo, totam in fide positā, quæ faciat opera. Horror est inten Jere, quā ignari sint etiam Theologi, nedum populi in cognitione fidei, quā profitentur. adeo ecclesia repleta est factātia operum externorum, vt Christi de nostro tempore dixit: se videatur, Filius hominis cum venerit, putas inueniet fidem in terra? Breuiter, Cum fides sit recta & bona opinio de deo, Opinio autem quælibet per se solam hominem trahit in opera, Nō est dubitandum, quin omnia opera faciat, qui fidem habuerit. Si enim opinio & amor mulieris, non finit esse otiosum, sed sine lege & magistro, facit plura quā postuletur, quomodo non fides, multo magis idem præstet? Mundus regitur solis opinionibus, & sola fide non possit regi Christianus? Deniq; quis docet sophisticas Theologos, tot & tāta facere, pati, cogitare, vitare, pro opinionibus suis? Nōne sola affectio opinionis suæ; Sed alias plura.

Fides quid.

Cui fides est, hic sua sponte opera facit.

TERTIVS error impiissimus, quod fidem non tolli quolibet crimine dicit, cum fides sit iusticia, crimen autem contrarium iniusticia. At scio quod mihi commentum, de fide infusa & acquisita, obiiciat. sed nunquid hoc est boni viri, nedum Theologi officium, scire alicuius propositionem esse veram, & tamen alium sensum querere, quo eandem garras esse falsam, & ita ad vocem & vocabuli equiuocationem veritatem calumnieris? Quā eximia uero Theologia hæc est, vt hanc: Canis est animal larrabile: oppugnes & dicas. Contra, Canis est sydus cœlestis. cum scias certissime me canem ab illo aliter acceptum, quā abs te.

Sophistica argumentatio.

ISTA sophistica & odibilis duplicitas, seu rectius multiplicitas, cui non odiosa sit in Protheo, nedum in Theologo? Verum, quando Eccius titulo præfixo, contra nouam doctrinam disputare se dicit, intelligo eum pro simplicitate theologica, non de alia fide loqui, quā ego locutus sum. alioquin non contra meam nouam doctrinam loqueretur, & titulus mentiretur. Ideo dico, quod sua hæc contraria propositio, sit omnium quas viderim vnquam, hæreticissima & impiissima, vt quæ fidem solam iustificatricem, contra Paulum Apostolum, & Euāgelium Christi neget, & eam nullo crimine tolli affirmet. Deinde, liberum arbitrium actuum dominum contra scripturas defendit.

CONCLV. OCTAVA.

Veritati & rationi contrarium est quidem, inuite morientes deficere in charitate, ideoq; patiti horrorem purgatorii, modo veritas & ratio sit idem, quod opinio Theologistarum.

E ij

NO, ET DECIMAE CONCLV.
HAEC nullum adhuc habet confutator em, & de eadem mul-
ta in Resolutoriis dixi. ne sim tedio, repetere nolo.

CONCLV. NONA.

Animas in purgatorio esse certas de salute
sua, nec gratiam in eis augeri, scimus a theolo-
gists asseri. sed miramur doctissimos viros, qđ
huius fidei suæ rationem, nec stultæ verisimilem
reddere possunt.

Nemo certus
est, quid cum
aniab? in pur-
gatorio agat.

Lutheri sentē-
tia de anima-
bus in purga-
torio.

HANC multis impetiit Eccius, sed nihil effectit: cū nullus hoim
scire possit, quid cum animabus agatur in purgatorio. Hac igno-
rantia p̄fessione, facile eludo oim cōtraria argumēta: qđ null? pos-
sit docere, qđ nec vidit, nec audiuit, nec in cor hois ascēdit. Opinari
possimus de iis & similibus, quantū volumus: sed solis theologi-
stis conuenit, vt quæ opiniones sunt, pro articulis certissimis fidei
iactent. Ad argumenta vero, quorum caput est, & yna virtus
illud, hic omne meritum comparari, non illic, Respondi satis in re-
solutorio. nec ego eas mereri dixi, sed gratiam non augeri, & in sta-
tu merendi non esse eas: dixi nondum demonstratum esse, postq̄
fuerit demonstratum, cedam.

CONCLUSIO DECIMA.

Meritum Christi esse thesaurum ecclesiæ, &
sanctorum meritis nos iuuari, certum est. Esse
aut̄ thesaurū indulgentiarum, nemo nisi fœdus
adulator, extrauagantes a veritate, & fictæ quæ-
dam ecclesiæ praxes, aut vsus, simulant.

HIC forte propter illam declaratoriā Leoninā, addenda sunt
quædam iis, quæ copiose in resolutionibus dixi. Primo, quicquid
sit de extrauagante illa & declaratoriā, certū est in manu ecclesiæ,
aut Papæ prorsus nō esse, articulos fidei statuere. immo, nec leges
morū, seu honorum operū, qđ hæc oīa in sacris literis sint tradita.
Ideo reliquum est, vt articulorū declarandorū tantūmodo præte
habeat, deinde, ceremonias ordinare ad externā speciem ecclesiæ
dei, quas rursus destituat, si pietatis ratio postulet.

DEINDE, in declarandis fidei articulis, oportet, vt nō eos ad-
hibeat, qui humanis traditionibus, iuribus, & opinionibus sunt ex-
erciti: hi nihil boni declarabunt: sed theologos insigniter eruditos,
vitæq; probatos. vt, & Ioan. Gerson censet. Nō sicut hodie errant
quidā pontificii adultores, qđ sine literis, sine ratione bonæ vitæ,

pnunciā
mur eccl
pa & Ca
ducia pra
sultis sac
SECV

gratia &
facta est
spiritū &
ta Christ
teneo ac
rit. Quā
res, negē

Q
Respōd
vendan
quā mer
ita necap

R
cedo, sec
Christi.
& sanct
runt in
Quare
uerentia
thesaur
pœnaru

ID
sibi em
sacerdot

Q
relinqu
postulo
faciend
bis pro

no, es
vitiu
stian
me d
PR
mas, qu
nūt hi

pronunciāt de capite suo, velut certi, qđ spū sanct⁹ eos regat. Fate-
mur ecclesiā nō deseri spū Christi, sed ecclesia ibi nō intelligit pa-
pa & Cardinales, aut etiā Conciliū. Ideo ponēda est ista stulta fi-
ducia præsētis spūs, securitasq; pronunciandi, & cum timore con-
sultis sacris literis res gerenda.

SECUNDO dico, Qđ merita Christi sunt spūs & vita, sunt
gratia & veritas, vt Ioan. i. Gratia & veritas per Iesum Christū
facta est: cum autē in nullius hoīs pāte sit, gratiam & veritatem,
spiritū & vitam tribuere. Ideo nō poterit Papa vel ecclesia meri-
ta Christi dispensare: id est, gratiā & veritatē. & hanc sententiā ita
teneo ac tenebo, etiā si angelus de celo, nedum papa aliud dixe-
rit. Quādoquidem & vniuersa ecclesia, omnesq; in vnum docto-
res, negent gratiam dei per hominem dari.

Q VOD si dixeris, applicare tñ pōt merita Christi q̄ volēt:
Respōdeo. Merita Christi sunt gratia & veritas, siue dentur, siue
vendantur, siue dispensentur, siue applicentur. Nō em̄ fiunt aliud,
quā merita Christi, in quocunq; eorum vsu. ideo, sicut nec dare,
ita nec applicare ea potest homo, dicas quid velis.

R VRSVM dices ministerialiter dat merita Christi. Hęc cō-
cedo, sed nō p indulgētis. quia indulgētis sunt cōtrariā meritis
Christi. Merita Christi sunt grā & veritas, q̄ faciūt meliorē in spū,
& sanctorē eum qui cōsequit. Indulgētis vero nihil boni conse-
runt in spiritu, sed remittunt bona spiritus contra merita Christi.
Quare ipsi viderint sua verba & vsu suum. Ego, salua eorū re-
uerentia, dico qđ vt verba sonant, Merita Christi non esse posse
thesaurum indulgentiarū, sed contra, thesaurū impositionum &
poenarum ferendarum, omnino cōtraria indulgētis.

IDEO fateor ea cōferri ministerialiter in absolutione culpæ.
ibi em̄ res spiritus agitur, ibi merita Christi operantur ad verbum
sacerdotis, si credat peccator, alias nequaquam.

Q VARE de dicatoriam illam nō dāno, sed in suo sensu ea
relinquo. Si autē aptata fuerit, vt cōtra prædicta militet, respuo &
postulo, vt reddatur ratio dīctorum. Deinde, ostendatur potestas
faciendi articulos fidei, aut proferatur pbata reuelatio, nudis ver-
bis prohibet me Paulus credere.

CONCLUSIO VNDECIMA.

Dicere indulgentias esse bonum Christianis
nō est insanire: sunt enim verissime operis boni
vitium. & improbare indulgentias debet Chris-
tianus ob abusum, quia dominus dicit, propter
me deleo iniquitates tuas, nō propter pecunias.

PROPHETA psal. xliij. appellat insanias, falsas hoīm doctri-
nas, quibus colitur deus, cōtēpto eius mādato. quāto magis insa-
niūt hi, qui cum indulgētis sint remissiones honorū operū, & fa-

E iij

Ecclesia nō est
sita in auctori-
tate papæ, car-
dinalis, aut cō-
ciliū.

Papa vel ec-
clesia nō pote-
rit merita Chri-
sti dispensare.

Merita Christi
sunt gratia &
veritas.

Condonatio-
nes quā vim
habeant.

adem mul,

le salute
theolo-
ros, qđ
similem

ullus hoīm
Hac igno-
d null⁹ pos-
sit. Opinari
s theologū
simis fidel
yna virtus
i fatis in re-
ri, & in sta-
esse, postq̄

clesiæ, &
est. Esse
si foedus
ctæ quæ

idenda sunt
o, quicquid
nū ecclesiæ,
no, nec leges
int tradita.
modo præte-
em ecclesiæ

e nō eos ad-
ibus sunt ex
er eruditos,
odie errant
bonæ vitæ,

DVODECIMAE CONCLVSIONIS,

Infantiū, q̄ in lubriū pœnarū, audeāt hęc bona, p̄fiteri Christiano, cui⁹ bona sūt esse plenū bonis operib⁹ & pœnis crucis, imagine dñi sui Christiē p̄desse asserūt

NOTA

Germania sub condonationū prætextu, per Rhomāos spoliata.

DEINDE semper sunt vitū operis, dum non daretur id qd̄ datur, nisi indulgentias scirent reddendas, ita propter malum suū seu minus bonum, faciunt bonum suum, vbi certum est, quod nō quæritur deus, sed ipse homo.

TENTA &, videbis me verū dicere. Nam, in Italia vbi gratis sunt indulgētiæ passim expositæ, nemo eas curat. In Germania cōtra, nisi des, eas nemo tibi dabit, ita mirū est ingenū indulgentiarū, qd̄ aliter in Italia, aliter in Germania regnant.

HANC p̄positionem Ioan. Eccius Lipsiæ impugnavit, sed ita, vt in sibilum pene ierint vniuersæ indulgētiæ, neq; ipse em̄ visus est eas magnificere, atq; vtinā iam diu sic fuissent cōmendatæ, sicut ab Eccio nostro sunt cōmendatæ, minus rapinarū & spoliatorum Rhomana avaritia tulisset e Germania, tum non ita irrisissent Germanorū barbaram ruditatē Rhomanēses populorum illulores. Cætera in resolutorio.

CONCLVSIO DVODECIMA.

Papam posse remittere omnem pœnam pro peccatis debitam, huius & futuræ vitæ, & quod indulgētiæ profunt non criminosis, somniant secure indoctissimi sophistæ & pestiferi adulatores, non tamen vel nutu possunt ostendere.

ET hanc nemo aggressus adhuc, quem viderim, præter p̄positionis Eccianæ ventū, ad quem non est secuta pluuia.

VERVM, quia & hęc est contra nouissimam declaratoriā, quæ dicit, Ecclesiam remittere pœnas pro peccatis, secundū iusticiam diuinam requisitas. Hic dico,

SAEPIVS dixi, Ecclesiam nihil posse contra iusticiam diuinā, præter orationem, nisi equiuoce iusticiam diuinam accipias.

Pactum ecclesie cum iusticia diuina.

NAM, mihi nullum dubiū est, pœnas quas ecclesia requirit a peccatore, simul requiri a iusticia diuina, per pactum quod fecit cū ecclesia, dicens. Quodcūq; ligaueris super terram, ligatum erit & in caelis. Vbi dare dicit ligari apud se, qd̄ in ecclesia ligatū est, & ita consonat iusticie ecclesie & dei super peccatore. Verum, hoc mō nō habet vsus loquendi, qui per iusticiam diuinā, intelligit aliam seorsum extra pactū iusticiæ dei, secundū quam ecclesia non imponit aut imponit. DE hoc dico, si declaratoria loquatur, nō ei credam. Sinam tamen esse opinionem, sicut & sumpra est ex opinionibus. Nam, vt dixi: nouos fidei articulos non recipio, a quocunq; statuatur, nisi assit p̄bata reuelatio. Nec declaratoriā articuli cuiuscunq; nisi per diuinas scripturas declarauerit. Quartū ne syllabam quide habet ista declaratoria, iuristica magis quā Theologica.

AN hic mihi obstrepunt, magnam & infallibilem esse autori-

tatem ecclesie
Euangelio
pelagus dis

DICO
autoritatem
risperditis
intelligenti
gistris pall
curant, cum
næ ecclesie
bemus etia

A
ESSE
lio non cre
quā Euan
pæ hinc tr
Deinde, ea
reluctari

QVA
ti, damna
hinc sequi
per hoc su
fuerit. Q
quo dicit
citur deus
nor ipso,
sua. Et P
vocator
& porta
mur ven

SI
nunt, Q
fontem
dament
studiofi
sensum
Euange
li Thral
ecclesie
tia, & to
multis
nantur
decerpt
P
motū h
gissim

tatem ecclesie, quæ spiritus sancto regatur. Denique, iuxta Augu-
 Euangelio non crederem, nisi ecclesie crederem. Hic sane, nouum
 pelagus disputationis nauigandum est.

DICO, sicut paulo ante dixi, magnam & infallibile esse ecclesie
 autoritatem, quod spiritus Christi regatur, pleno corde confiteor. Sed iu-
 risperditis quibusdam & assentatoribus Theologis, debemus hanc
 intelligentiam, quod ecclesia ibi pro Notariis & penitentiariis aut ma-
 gistris pallacii Papæ accipitur (Nam ipsi pontifices, raro has res
 curant) cum de vniuersali ecclesia tota loquatur, non de Rhoma-
 næ ecclesie quadam parua, & nonnunquam vilissima parte. Et inde ha-
 bemus etiam bullas & definitiones ex vrbe, dignas tali ecclesia.

Magna & in-
 fallibilis est ec-
 clesie autori-
 tas.

Ad autoritatem Aug. dico primum,

ESSE eius vulgatam quorundam sententiam hanc, Euange-
 lio non crederem, nisi ecclesie crederem. id est, plus credo ecclesia
 quam Euangelio. Et quod hæc eorum sit sententia, ex eo patet, quod Pa-
 pæ hinc tribuunt autoritatem interpretandæ scripturæ, soli etiam.
 Deinde, eam opponunt omnibus, quos audiunt vel dubitare vel
 reluctari pontificum vel literis vel factis.

Vide quod hæc
 sibi velit Aug.
 autoritas Euā-
 gelio non cre-
 derem &c.

QUA sententia, nec Lucifer ipse, nec omnes hæretici simul sump-
 ti, damnatione, immo nec similem impietatem cogitauerunt. Nam,
 hinc sequitur, Papam & Notarios pallacii esse supra Euangelium, ac
 per hoc supra deum, cum Lucifer solum æqualis deo esse conatus
 fuerit. Quia sapientia noua, Papam nobis hominem illum statuunt, de
 quo dicit Paulus, Qui extollitur supra omne quod colitur, aut quod di-
 citur deus. Ecclesia enim creatura est Euangelii, incomparabiliter mi-
 nor ipso, sicut ait Iacobus. Voluntarie genuit nos verbo veritatis
 suæ. Et Paulus, Per Euangelium ego vos genui. Vnde idem verbum,
 vocatur vterus & vulua dei. Isa. xlvj. Qui gestamini in vtero meo
 & portamini in vulua mea, quia scilicet ex deo nascimur, & porta-
 mur verbo virtutis suæ.

Ecclesia creatur
 ra est Euange-
 lio.

SI hoc voluisset beatus Aug., sicut ei innocentissimo impo-
 nunt, Quis non Augustini mallet nunquam audiuisset nomen. Igitur ad
 fontem eundem est. Scribit enim hæc ipsa b. Aug., contra epistolam fun-
 damenti Manicheorum, non Vincentii (ut illi dicunt) cap. v. adeo
 studiosi sunt, tum librorum, tum verborum, ut nec ad originem, nec ad
 sensum curent pedem mouere: denique, verba Aug. quæ sic habent,
 Euangelio non crederem, nisi me ecclesie commoueret autoritas, Il-
 li Thraones sic reddunt. Euangelio non crederem, nisi crederem
 ecclesie. Inde nihil mirum, si tamen sit laboratum in huius dictionis intelligen-
 tia, & tot sensuum riuulos inde ductos, iustus enim laboris est, ut
 multis torqueatur interpretationibus, qui librum & auctorem non dig-
 nantur lectione, sed de suis capitibus diuinare conantur, vnde libet
 decerpitis deprauatisque dictionibus, intelligentiam.

PRIMUM, familiaris tropus est beati Aug. dicere, se esse com-
 motum huius vel huius autoritate: sic enim lib. i. Retra. Postea cum le-
 gissem nonnullos diuinorum eloquiorum tractatores, quorum me moue-

Tropus Au-
 gustino famili-
 aris.

ona sūe
 Christi
 id quod
 um suū
 quod non

alia vbi
 in Ger-
 enū in-
 t.

auit, sed
 ipse em
 omēda
 & spo-
 ra irrifis-
 orum il-

A.
 m pro
 quod
 niant
 dulo
 e.

ter ppo

ara toriā,
 ndū iusti

m diuinā,
 diās.

requirit a
 od fecit cū
 um erit &

est, & ita
 n, hoc mō

git aliam
 non impo

nō ei cre-

x opinio-
 quocunq;

culi cuius-
 syllabam
 ologica.

ne autori-

DUODECIMAE CONCLUSIONIS,

ret autoritas &c. Deinde, per autoritatē nō intelligit potestatem, vt vulgo intelligitur, sed, vt latinissimi, quō Plinius, vino vel gēma solet præ cæteris autoritatē tribuere, cum nullius sine in alia potestatis: quasi dicas, præciosam opinionem & valorem.

SECUNDO, ecclesiam hoc loco, nec Papā, nec Rhomā accipit, sed per totū orbem diffusam vniuersalem ecclesiā: vt mox ibidē secutus dicit. Euangelio em̄ Catholicis prædicantibus credidi.

EST ergo argumentū, scopus, & summa b. Aug. eo loco eius modi, vobis Manicheis nō credo, quare? quia in Euangelio nihil de vobis lego. Cum aut̄ Catholici vos per totū mundū detestent̄, Euangelium aut̄ cōmendent mihi, & constanter vbiq; prædicent, Euangelio aut̄ nō credidisset, nisi totus orbis tam concorditer docens, hac autoritate sua me moueret ad credendū. simul eadem autoritate mouer ad vobis non credendū, quia nihil de vobis lego in Euangelio, cui, motus autoritate totius orbis, credo. Ex quibus clarum est, Augustinū hoc velle, posse scz probari tanto oim̄ consensu, Euangelium & ecclesiā, & improbari hæreses contrarias tantæ multitudini, præsertim vbi ii, cum quibus agitur, libros accepit, ex quibus id probatur.

HVNC esse sensum beati Aug. patebit quibuslibet, qui p̄cedentia & sequētia conferūt & scopū Aug. obseruant. frustra Gerson, frustra Mayron, frustra & alii, hoc de primitiua ecclesia, alii de ecclesia cum Christo deo incluso, intelligūt. Nam, & lib. cōfessionū idem dicit, se nō leuiter motū ad Christi fidem, qđ videret facris literis a deo tantā esse datā autoritatē, qđ toto orbe haberētur in summo autoritatis fastigio. Sic hic dicit se motū, tanto per orbē populo in Euangelium cōsentiente, in quo tñ nihil inuenisset de Manicheis. ideo nō posse se Manicheis credere, quos illi detestaretur. qđ Euangelium v̄idebat ita cōstāter recipere, vt eorū moueret autoritas ad credendū hoc esse Euangelium. Nec hoc ergo recte dicit, qđ ap̄ probante ecclesia Euangelium noscarur, cum de approbatione Augustini nihil dicat, præsertim, si Rhomā ecclesiam intelligas, sed de multitudine totius orbis. quæ res non leuis est autoritatis, cum sine dei maximo miraculo fieri, tot resistentibus tyrānis, tot morientibus Christianis, non potuisset, vt Euangelium sic maneret & cresceret. Si em̄ hoc non vidisset fieri, Euangelio non crederet. Quid hoc? An non crederes etiam, si totus orbis insaniat contra Euangelium? Dixit ergo, qđ magis loquitur de cōuincendis hæreticis, & probāda fide Catholica (hoc em̄ tunc agebat) quā de sua propria fide, quæ non vllorum autoritate, sed spiritu solo dei oritur in corde. licet per verbum & exemplū moueatur homo ad eam. Et est simile, sicut deo non credidisset, nisi Paulo prædicanti credidisset, quia fides nō nisi ex auditu. Quō em̄ credent ei, quem non audierunt. Ita probatio fidei, non nisi ab exemplo totius ecclesiæ per orbem. quō em̄ persuadebit etiam si solus fortissime credat, nisi proferat & aliorum exemplum, & hoc quo poterit potentissimum.

Propria fides, non ex alicuius autoritate, sed solo dei spiritu in corde exoritur.

IGI
sem per
ret, cum
esto, loa
diligere
prius di
videt, q
quā lōg
quā inep
DIO
fides tu
dem del
non in
orta est
tate dici
Atq; ho
Christi
SLA
sare, nec
dem, sed
nali fide
tinet de

F
perio
tis, in
riæ a
næ, &
HA
futuris
pietatis
addam
propriū
gratia
teros p
Epos, t
Epm e
Epm d
erat sim
S
stianos
opia, &

IGITVR. nō crederem, necessario intelligitur, id est, nō possem persuaderi & persuadere ad credendū. alioquin falsissime diceret, cum solus spūs sanctus faciat credere quencq;. At iterū simile esto, Ioan. dicit. Qui nō diligit fratrem, quē videt, deum quō pōt diligerē, quē nō videt: cum sit impossibile fratrem diligi, nisi in deo prius dilecto. Est ergo sensus, nō pbat̄ur diligerē deum, quem nō videt, qui non ostendit se diligerē fratrem, quē videt. Vides ergo quā lōge abierint ab Aug. qui hunc tropū nō obseruauerunt, & quā inepte ad Rho, pontificē & ecclesiā Rho, ista directa sint.

DICIS iterū, Christus rogauit pro Petro dicens, vt nō deficiat fides tua. Si deficere accipitur latino tropo, manifestū est Petri fidem defecisse, qm̄ cecidit nego Christo. Quare Petri fides tum non in Petro, sed in virgine Maria mansit, & in latrone dextro orta est. Eadem em̄ est Petri fides, quā oim̄, sicut Aug. de trini tate dicit, lib. i. Hęc mea fides est, quoniā hęc catholica fides est. Atq; hoc mō fides Petri nihil ad Rho, ecclesiā: qd̄ sensus est, Fide Christi (q̄ tori? ecclesiæ est) quæ tunc in Petro fuit, nūq̄ defecturā.

Si aut̄ hebreo tropo deficere accipitur, pro finiri ac penitus cessare, nec aliquando reparari, clarum est Petri fidem cecidisse quidem, sed non defecisse, quia reuerfa est a lapsu. verum ex hac personali fide, nihil pro vilo Epo inferitur, nec aliquid ad successorē pertinet de hac fide, quantū verborum proprietates facit.

CONCLV. XIII.

Rhomanam ecclesiam esse omnibus aliis superiorē, probatur ex frigidiss. Rho. pon, decretis, intra. cccc. annos natis, contra quæ sunt historiæ approbatæ Mc. annorū, text⁹ scripturæ diuinæ, & decretū Cōciliū Niceni, oim̄ sacratissimi.

HANC edita resolutione aliquanto declarauī, plura dicturus futuris aduersariis. Interim, quia scandalosa est ppositio in aurib⁹ pietatis, id est, inuidiæ & superbiæ: pauca iterū, ne nuda pdeat, addam, pro quo primū pbo, quālibet ciuitatē habere debere ep̄m propriū iure diuino, qd̄ ex Paulo, tit. i. ostendo, dicente: huius rei gratia reliqui te Crete, vt quæ desunt corrigas, & cōstituas p̄sbyteros per ciuitates, sicut ego disposui tibi. Hos aut̄ p̄sbyteros esse Ep̄os, testatur Hiero, & textus sequēs ostēdit, dicens: oportet em̄ Ep̄m esse irrephēnsibilē &c. Sed, & b. Aug. Ep̄la. xxix. ad Hiero. Ep̄m descripturus, rationem addit & dicit. Erat em̄ ciuitas. q. d. nō erat simplex p̄sbyter, sed ep̄us, de q̄ loqr̄, q̄a erat ciuitas cui perat.

Secundo suppono, Christū habere, aut aliqū habuisse Christianos in oim̄ termino terræ, vt in extrema parte Indiæ & Aethiopiæ, & aliis finibus, iuxta Psal. ij. Possessionē tuā terminos terræ,

Qualibet ciuitas, iure diuino, debet habere propriū Ep̄iscopum.

DECIMAETERTIAE CONCLVSIONIS,

& lxxi. dominabitur a mari vsq; ad mare, & a flumie vsq; ad terminos orbis terrarum.

Tertio suppono, FIDELIS Christianos posse esse perfectos, & pauperes, relictis oib; suis reb; ita vt nihil proprii habeat.

Argumentat
ex suppositis.

Tunc arguo, DENTVR hi fideles in extremo aliq; termino terræ, perfecti & pauperes: credis ne Christū, qui legē suā voluit esse suauē, voluisse vt per tantū iter, tātis sumptib; fideles sui Episcopi e Rhoma palliatū & cōfirmatū acciperēt? Nā, hinc vere pl; imposuisset oneris ecclesiæ suæ, quā vnquā imposuit synagogæ. Quin coegisset eos, paupertati Euāgelicæ renunciare, & cōtemp- to pcepto ei; curā habere & sollicitos esse, quō diuitias & sumpt; coaceruarēt, q; pallia & cōfirmationes impetrare possent. Nam, si est ius diuinū, Epōs oēs e Rhoma accipere, Nō licet hoc vilo vel loci vel rerū casu infringere: ac per hoc infringere oportet aliud ius diuinū, scz ne solliciti sint de castino, vt Matth. vi. docet. Impossibile est em̄, a tot & tam remotis finibus terræ, tm̄ iter cōfici ab iis, qui iuxta Euāgelii solliciti nō sunt de castio. nō em̄ habebūt sumpt;.

SI dices, pōt Rho, pōtifex cōmittere vicinis Epōs prātē suam. Respōdeo, tunc nō erit ius diuinū, ex vrbe Rhoma Epōs peteret:

Ius diuinū non
pōt mutari aut
transferrī, ab
eo cuius est, in
aliū.
Ius diuinū, nul-
li rei est alliga-
tum.

quia ius diuinū nō pōt mutari aut transferrī in aliū, ab eo cui; est. & cur nō hodie q; primatib; nō conferret hanc prātē? Quid em̄ hic obstat, nisi detrimentū lucri & gloriæ? SED finge aliquā ecclesiā ab hostib; captā, vt nō possit ad Rhomā mittere p Epō. Quid hic facies: si est ius diuinū, captiuitas nō excusat. Ius em̄ diuinū est nulli rei alligatū, sed super oia in oibus; seruandū: si dicis, sufficit votū mittere di. dico, Cur nō & in aliis Episcopatib; hoc votū sufficit, qui exhausti sunt, & tam longe a Rhoma positi, vt magno suo detrimento (cōtra charitatē) Ep̄m emere cogantur?

Papæ super-
rioritas.

SECVNDO, sequitur ex verbo Pauli, q; cuilibet ciuitati Ep̄m tribuit (qui nunc pleban; dicuntur) Epōs, patriarchas, primates, qui hodie sunt esse iuris hūani tm̄, qd & decreta indicant, quib; Rho, pōtifex sibi tribuit oim ecclesiarū & dignitatū cōstitutionē. atq; ita iure diuino, Papa nulli est superior oīno, aut solis plebanis superior est. Cæteris mediis ac maiorib; suo iure & vsu superior est, q; & Cardinalibus. Atq; vt pleban; alteri nō pferunt iure diuino, ita nec vllus Ep̄us vlli Ep̄o. Oia em̄ hęc per ecclesiā ordiata sunt.

Oēs Ep̄i, iure
diuino, sūt æq-
les.

EX q; vltius sequitur, qd cum vnus Rho, ep̄us, nō possit oim parrochiarū curā habere (quibus oia in oibus; seruandū: si superior est, vt dixi) non esse credendū, qd Christus ad impossibile eum voluerit iure diuino astringi. ac per hoc, nec iure diuino superiorē esse oibus. Qd si nō oibus, eadem rōne nulli particulariter. ac sic oēs oim ciuitatū Ep̄i æquales iure diuino sunt.

IAM qd in principio egimus, Cōciliū Cōstantiense determinauit, Cōciliū esse supra Papā, sicut & hui; determinationis vsus ibi dē seruauit, deponēdo & statuēdo Papā. At, si in iure diuino Papa oibus superior, Cōciliū hæresim & fecit & definiuit, quia hære-

ticū est, d
Q
aufert, pa
sulum cō
minē em̄
qui pri;
hoiē ag
tanq; hab
papa ipse
vt ep̄m f
diceret, N
te. Has la
vocalū
Q V
siue sit m
randus y
gem, Da
creta, qu
diuinū st
vilus sup
superior
lli iure, c
PL
dio arma
IN
gueri pri
solum, q
nullus a
tam pie
eundē eg
one pati
nomen
ret crece
quā ad r
tus, qd h
rum aut
lorum,
eri, si po
maior e
dicit inin

Præ

ticū est, diuinum ius damnare, & contrarium statuere.

Q VOD si dixeris, Conciliū non Papā, sed hoīem dat vel aufert, papatu semper manente. Respondeo, hoc est ridiculū & insulsum cōmentū. Sequitur em̄, qd non papam vt papam, sed hominē em̄ deponit: ergo Papa depositus papa erit. quia manet idē qui pri⁹, cum in eius papatu nihil sit actum. Quid moror? Nō in hoīem agit, sed in papā vt papā, quia administrationem ei aufert, tanq̄ habens prātem tradendā administrationis, non secus quam papa ipse Ep̄m statuit. vbi vtiq; nō hoīem vt hominē, sed Ep̄m vt ep̄m statuit, conferēs ei administrationis ius. Alioquin, & hic dicitur, Non Ep̄m statui aut Ponti. sed hominē episcopatu manēte. Has laruas inuenerūt, dum Episcopatū non officii, sed dignitatis vocabulum (nescio in quo vniuersali reali latentis) fecerunt.

Q VOD si papa est iure diuino, licet eum deponere villo mō, siue sit malus, siue bonus, siue hæretic⁹, siue catholicus, sed est tolerandus vsq; ad mortem: sicut Saule a deo vinctū iure diuino regem, Dauid tolerauit. Quare, iterum errant & hæretica erunt decreta, quæ statuunt papam pro hæresi deponendū, quia contra ius diuinū statuunt, cum non sit superior qui eum deponat. Si autē est vilis superior, vt Conciliū (qd verum est) iam ipse non est oīm superior iure diuino, sed accipit hanc superioritatē humano Concilii iure, cui eam rursus debet, mutandā eius arbitrio.

PLVRĀ (vt dixi) prouocatus, nam seruanda sunt & in p̄sidio arma, aduersus pertinaciam a mulorum.

IN fine repeto, quæ in principio dixi, me proffus cōfiteri & tueri primatū Rho, ponti, quantus quantus est, fuit, aut futur⁹ est, solum, qd nouum dogma esse scio, iure diuino eundē stabiliri: quia nullus antiquorū patrū meminit eius articuli fidei, qui tñ omnia tam pie & solite, quæ nostræ fidei sunt exquisierunt, nec secūdū eundē egerunt aut vixerunt: quos omnes hæreticos dici nulla ratiōne patiar. Atq; idies magis mihi placeo, & superbi⁹ fio, qd video nomen pessimū mihi crescere. veritatem em̄, id est, Christū oportet crescere, me autē minui: plus gaudeo ad vocem sponsi & spōsæ, quā ad tumultū & clamorem luxuriosorum procorū metuo. Certe, qd homines qui videntur mihi aduersari, ipsi non sunt malorum autores, nec eos odio habeo, sed Behemoth ille princeps malorum, quem per vmbas suas video, vellet mihi formidabilis fieri, si posset, & veritatem e regno suo met occasione exturbare. Sed maior est, qui in nobis est, quā qui in mundo: quo duce, nihil proficiet inimicus iste. Amen.

Præsens male iudicat ætas, Iudicium melius posteritatis erit.

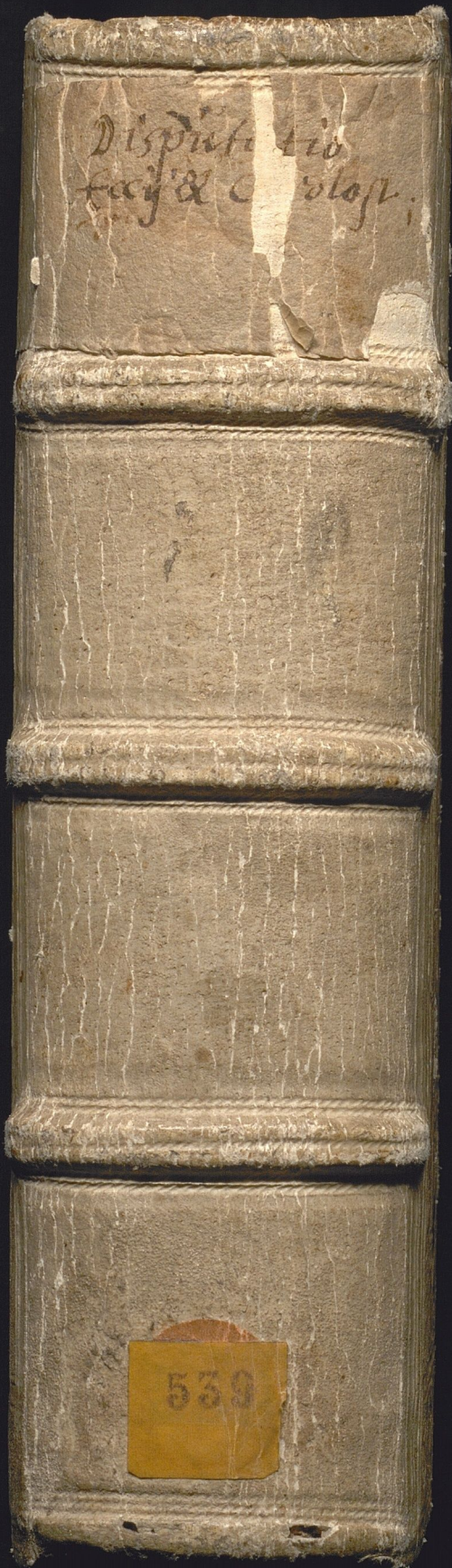
Lipsiæ, apud Melchiorem Lottherum, Anno
M. D. XX.

Hereticū ē, diuinū ius dāna re, & cōtrariū statuere.

Error decretorum,

Christus est ipsa veritas,

Disputatio
facij & C. vlogst.

533

Resolutions
lutherianae
super un

ni
di

7520
2-10

